

Фото Г. Оборської

МИ ХОЧЕМО БУТИ ПОЧУТИМИ!

VOX POPULI

**КАПЕЛЮШНА Тетяна,
20 років:**

— Як на мене, принципи й система призначення на посади не змінилися. Поділили територію країни на частини (в цьому випадку — на чотири) і “посадовили” там потрібних людей. Поділяй і владарюй! Щодо Кабміну, то тут усе було більш зрозумілим і навіть більш прогнотованим. Але справа в тому, що надто швидко В. Ющенко та “компанія” забули свої пообіцянки про докорінну зміну влади. Такий стан речей просто дратує. У старих урядовців була можливість змінити щось, впровадити свої власні проекти, але вони цього не зробили. То невже такі “фахівці” й надалі потрібні українському народові? До того ж, середній вік міністрів аж ніяк не можна вважати середнім... На Майдані теперішнього Президента найперше підтримала молодь, пізніше вже приєдналися батьки й представники старшого покоління. Але за що ж стояли наші батьки? Запитавши будь-кого в ті дні, найчастіше можна було почути відповідь: “Щоб хоч діти жили краще, ніж ми”. А як можна досягнути кращого життя, якщо новопризначені міністри у своїй більшості виконували приблизно ті

Сьогодні суспільство не лише чутливо реагує на кожен крок влади, але й активно долучається до обговорення найважливіших ініціатив Президента та Уряду, кадрових призначень у державі.

В одному з виступів Віктор Ющенко зазначив, що в своїй президентській діяльності буде орієнтуватися на молодь.

Своє чергове опитування ми провели серед студентів Київського національного університету, попросивши їх проаналізувати ті зміни, що вже намітилися в стосунках “влада-народ”, а також відзначити те, за що варто братися першочергово, назвавши п’ять головних напрямків роботи.

самі функції чи дотичні до них за, так званого, “старого” життя?

Про зміну в стосунках “влада-народ” за неповних два тижні важко говорити. Для об’єктивних висновків потрібно, напевно, дочекатися “ста днів Ющенка”.

А щодо тих напрямів діяльності парламенту та уряду, яких потрібно було б дотримуватися, то, зрозуміло, найпершим мало б стати поліпшення українського законодавства, внесення конструктивних змін, а головне, — усунення двозначностей. Чесно кажучи, за економіку України я не переживаю, адже В. Ющенко непогано на тому розуміється. Більше ж мене цікавлять зміни в царині освіти, охорони здоров’я. Кажуть, що знання та здоров’я не продаються, а відповідно — купити їх не можна, але всі чудово знають, що в Україні все можливе. Можна купити випускний іспит, можна купити перше місце на олімпіаді, можна, коли маєш “кругленьку суму”, врятувати життя близькій людині або народити здорову дитину... Але тепер найсуперечливішим є аспект зовнішньої політики. Пригадаймо, спершу нас нікуди не брали, ми помалу звикли до того, що, аби вступити до якоїсь міжнародної організації, нам потрібно одне, друге, третє, а тоді, можливо, подумаємо... Нині все кардинально змінилося: нас уже майже “записують”. Складається враження, що настав час ейфорії, коли ми достоту не знаємо, чого хочемо

насправді. Це нагадує мені перший тиждень Помаранчевої революції, коли зі сцени на Майдані людям викрикували патріотичні слова, навіть не маючи уявлення, що далі робити з такою кількістю людей, не маючи чітких планів не те що на місяць чи рік, а навіть на один день. Тому і в НАТО гарно, і в ЄС — добре та й без братніх народів не можна... Варто визначитися, що є найбільш значущим.

**ГАВРИЛЮК Михайло,
18 років:**

— Я вважаю, що Президент Ющенко справді обрав тих людей, які працюватимуть на благо Батьківщини і робитимуть усе задля підвищення рівня життя. Мені здається, Віктор Андрійович ще до виборів підготував список таких фахівців. Думаю, народ став ближчим до влади, і влада стала ближчою до народу. Люди по-

чали довіряти владі. Сподіватимемося, — можновладці виконають свої обіцянки.

Першими моїми наказами як Президента були б виведення військових з Іраку, створення контрактної армії. Забезпечення безкоштовної медицини й освіти. Пріоритет надавався б зовнішній політиці, зокрема вступу в НАТО.

**ГОЛОВКО Марія,
19 років:**

— Я брала участь у Помаранчевій революції і сподіваюся, що всі дані обіцянки буде виконано, а Віктор Ющенко, ставши Президентом, дорогу на Майдан не забуде. Я вважаю, що повністю позбавлятися від старих кадрів не варто. Мене бентежить той факт, що Президент призначив багатьох молодих людей на такі відповідальні посади.

Закінчення на с. 4

Сьогодні в номері:

**Нова влада:
відомі
обличчя**

стор. 2—3

**Лазаренко
судитиме
Кучму?**

стор. 4

Читацьке

р. 6—7

**“Просвіта”
йде до з’їзду**

стор. 8—9

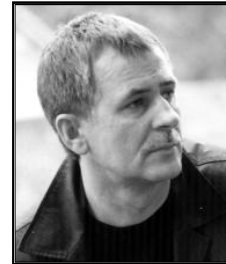
**Міністр
на нашому
святі**

стор. 10

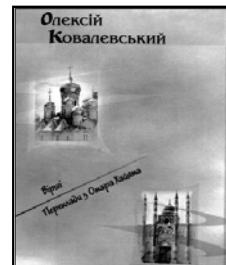
**Яблуко від
Симиренка**

стор. 11

**В. Вовкун
про все лихо**

стор. 12—13

**Купання
у слові**

стор. 14—15

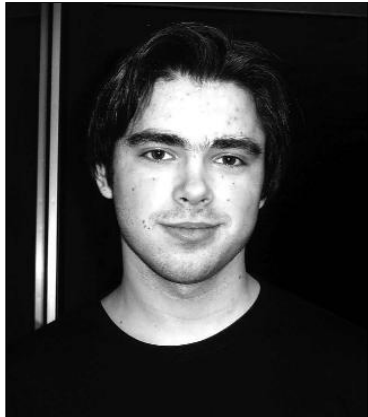

VOX POPULI

Закінчення. Початок на с. 1

Щодо змін — має пройти час.

Якби я була Главою держави, найперше, реформувала б освітню галузь, стимулювала фермерське господарство, розвиток промисловості. Потрібні зміни і в законодавстві, зокрема в царині книговидавництва.

ЛУК'ЯНЕНКО Юрій, 18 років:

— Я очікував того, що сталося. Для мене не було несподіванкою ім'я Прем'єр-міністра. А щодо інших призначень, вважаю: якщо вже міняти, то треба міняти всіх.

Віктору Ющенку була вигідною близькість до народу в передвиборній кампанії. А те, як поведе себе Президент зараз, побачимо.

Сьогодні Україні потрібні якісні зміни в економічній сфері, промисловості, окремих дотацій потребує наукова галузь, український кінематограф.

НЕКРАСОВА Юлія, 19 років:

— Призначення Президента мене не розчарували. Особливо пишаюся Прем'єр-міністром. Україні давно потрібна була жінка "в господарстві". Особисто мене зміни в політиці не торкнули. Одним словом, — складно говорити про призначення об'єктивно.

Можна говорити про зміни в свідомості учасників дійства на Майдані. Люди хочуть довіряти і вірити владі.

Державне фінансування слід спрямовувати на підтримку сільськогосподарства, міжнародного туризму, важкої промисловості, кіноіндустрії, книговидавництва.

ЗАНІНА Євгенія, 21 рік:

— Загалом кадрові призначення мене не розчарували. Якщо старі кадри справляються зі своїми обов'язками, нехай працюють на добробут держави. Єдине — при-

МИ ХОЧЕМО БУТИ ПОЧУТИМИ!

значення на посаду Прем'єр-міністра Юлії Тимошенко, на мою думку, — не виважене, оскільки активна участь на мітингах не є обов'язковою складовою професійних якостей.

Сьогодні посадовці звітують на прес-конференціях, намагаються стати ближчими до народу. Наприклад, урядовці без спеціальної охорони каталися на ковзанах, аби на власні очі переконатися у потребах цього виду спорту, а міністр охорони здоров'я самотужки вирішив перевірити ціни в аптеках.

Якби я була Президентом, то найперше приділила увагу соціальним проблемам, а саме: підвищенню заробітної платні, виділила б кошти на ремонти музеїв, надала б підтримку вітчизняному кінематографу та театру. Варто було б подбати і про якість медичного обслуговування, підтримку агрокомплексів та промисловості.

ЦАП Павло, 19 років:

— Тільки сам Президент може дати характеристику тим людям, яких він призначив. Єдине, — що нам залишається, — вірити у В. Ющенка і нових керівників. Відбулася зміна влади, нам обіцяли, що з цією зміною життя стане кращим і світлішим. Поживемо — побачимо. Але скажу одне: слова мають бути продовжені справами.

Зміни? Для кардинального оновлення потрібен час.

Бути Президентом — велика відповідальність, а ще дуже непросте завдання — до кінця усвідомити, що означає бути ним. Я — не політик, не економіст, але так хотілося б, щоб в Україні не було жебрацтва, бідності, безробіття. Треба створити нові робочі місця, освіта й лікування мають бути за державні кошти, пенсія такою, щоб не соромно було називати її пенсією. Але є ще питання морального плану. Ними, насамперед, слід перейматися. У Росії, наприклад, процвітає антисемітизм, самі депутати розпочинають національну ворожнечу. На жаль, і в нашій свідомості живе таке принизливе явище. Пропоную покінчити з цим раз і назавжди. В Україні, де людей не ділять за національністю, кольором шкіри чи віросповіданнями, — у такій країні я хочу жити.

ПАРХОМЕНКО Ганна, 19 років:

— Перші враження — гордість за себе, свій народ, розуміння того, що загальносуспільні зусилля попередніх місяців не пройшли даремно. Задоволена з того, що відбулася абсолютна зміна влади. І дуже добре, на мою думку, що урядові лави поповнилися молодими обличчями без стереотипів і упереджень. Дивлячись на їхні заповідання, складається враження, що українське становище вже скоро покращиться.

Ще зарано, вочевидь, помічати якісь зміни. Треба дати нашим можновладцям трохи часу і розуміння (розуміння того становища, яке залишилося після попередньої

влади). А от що достеменно й помітно змінилося — так це ставлення і увага до України з боку інших держав. Щодо "народ-влада", то, здається, до людей повертається віра у владу, вони не бояться говорити, критикувати.

Увагу варто приділити медичній, освітній галузям, покращити транспортні послуги, підтримувати українськомовні видання, національні проекти, всіляко заохочувати проведення таких акцій.

ДИБАНЬ Федір, 18 років:

— Усі призначення Президента були очікуваними. Посади отримали ті, хто підтримували В. Ющенка. Старі кадри? В. Кремень, наприклад, мене влаштовує, щоправда, як міністр освіти він мені не подобався.

Поки що влада наблизилася до народу. Принаймні краще, ніж за часів Л. Кучми.

Реформування потребує сільське господарство, соціальні сфери, промисловість. Відкритою є Чорнобильська проблема. Слід подбати про підвищення національної гордості, ідейне возз'єднання заходу й сходу України.

БАЛАЦАНОВА Олена, 19 років:

— Урядом я цілком задоволена. Особливо Прем'єр-міністром. Старі кадри, що сьогодні знову з портфелями, працювали за старої влади. Можливо, за нового уряду ми побачимо їх у новому світлі. І, нарешті, що не може не радувати, в уряді з'явилися жінки.

Помаранчева революція зблизила народ і владу. Президент Ющенко виявив повагу, вийшовши

після інавгурації до народу на Майдан.

П'ять головних напрямків роботи, які я виокремлюю: медицина, освіта, соціальна сфера, стимулювання українськомовної кінопродукції. Особливу увагу варто звернути на формування бюджету.

БРЯЗГУНОВ Тарас, 19 років:

— До призначень Президента Ющенка ставлюся нормально. Юлія Тимошенко — найкращий Прем'єр-міністр. А Олександр Зінченко набагато краще, ніж Віктор Медведчук. Свою посаду він заслужив. Щоправда, не подобається мені В. Кремень.

"Народ-влада"? Краще, як було.

А на посаді Президента себе не уявляю.

ШУТСЬКА Аліна, 19 років:

— Нові призначення з паролем "Крати будеш?" — Ніколи. — Проходь" ще трохи віддають революцією. Голосно початі справи розслідування політичних та журналістських убивств, справи про приватизацію державних підприємств, депутатські землі в заповідній зоні. Діло почате добре, але поки до кінця не доведене. Поки не ділом, а словом. Деякі призначення були відомі давно. Не дарма ж в одних піджаках мерзли на революційній сцені опозиційні політики. Наприклад, пані Юлія, яка, до речі, не мерзла, а куталася у шубки, так одразу й заявила: "Ющенко пообіцяв". Не відомо, скільки людям він отак пообіцяв ще до інавгурації, але немало бачимо в новому уряді й старих облич. Непродуманим називають крок із призначенням губернатора. Хмельницький губернатор у відставку подав, чернігівський — кілька років тому хлопчика машиною переїхав, а донецький (мав би підбиратися з особливою прискіпливістю) — взагалі кілька років в Україні не жив. Але хоч земля, на тому "спасибі".

Після закінчення Помаранчевої революції залишився сум за півгодинними випусками новин, прямими трансляціями із залу Верховного Суду та Верховної Ради. Грома-

дани знову почали купувати газети, які ще місяць тому не встигали за подіями в країні. Познали вже помаранчеві стрічки, лишилися плетені шапки та шарфи, розмови в компаніях та колективах знову потекли на буденні теми. Та позитивні моменти революції дають про себе знати. Спілкуючись в Інтернеті з іноземними співрозмовниками, кажеш: "Я з України". "Звідки?" — "Ну... Ющенко — так". — "А! Так! Так! Нас не подолати! Україна!". Що буде далі — не знає ніхто. Але сьогодні влада вже знає, що при розвіюванні міфу про чесність і прозорість на Майдан вийде набагато більше людей, ніж під час революції. Девіз "моя хата скраю, я нічого не знаю" вже не відбиває нашого ставлення до влади.

Якби я була Президентом, насамперед, мене б цікавили зміни в соціальній сфері. Як казав мій знайомий: "Хай В. Ющенко доведе, що я був неправий, проголосувавши за В. Януковича". Тому, нехай, у першу чергу, люди відчують піклування. Дуже важливою сферою є внутрішня політика — розумні продумані призначення, прозоре прийняття рішень повернуть народ хоча б частинку довіри до влади. Зовнішня політика — важливо тягнутися до "відмінників". Часто чую: "Ми не потрібні Європі". А кому ж ми взагалі потрібні з такою злочинністю, корупцією? Щоб "лягти під Путіна", нам цього достатньо, але щоб наймогутніші світові об'єднання мали за честь запросити Україну до себе, — потрібно довго і клопітливо викорінювати негативні політичні моменти. Також дуже важливим фактором були б зміни у сфері культури — її відродження та розповсюдження.

КУДІНА Оксана, 19 років:

— На те він і Президент, щоб самому вирішувати, кого призначати на головні пости в державі. Я задоволена розподілом місць між членами уряду. Але, звичайно, не можна оминути того, що в деяких галузях були призначені неспеціалісти. Хоча, впевнена, навіть вони досягнуть високих результатів. А що стосується Кременя, то ходять чутки, що він навіть допомагав Ющенку під час передвиборної кампанії.

Поки що не відчула на собі ніяких змін. Мабуть, ще зарано говорити про щось конкретне. Має пройти певний проміжок часу, поки народ відчує на собі ті зміни, про які, зокрема, декларує Президент та уряд. Вважаю, що певні висновки про стосунки влади і народу можна робити через 2—3 місяці, про що стверджує і сам Президент. Як на мене, головними є: 1. Соціальні реформи. 2. Боротьба з корупцією. 3. Підтримка вітчизняних виробників. 4. Сільське господарство. 5. Залучення іноземних інвесторів.

Розпитувала і фотографувала
Ольга СКРИПІКА

РЕЗОНАНС

НЕ ПЛЮНДРУЙТЕ НАШИХ ГРОШЕЙ!

Цілком поділяю позицію пана Бориса Киричка (“Чому виросла борода у Володимира Великого” — “Слово Просвіти”, ч. 5, 3—9 лютого 2005).

Окрім названих автором, на грошових купюрах з’явилися й інші “ляпи”: зникло слово “Україна”. Національні орнаменти значною мірою замінені на якісь конструктивістські композиції з трикутників і арабських кучерів. Якщо треба було їх оновити, то невже бракує гарних узорів у нашій вишивці, різьбі, народному малярстві, на писанках?

З якого дива на купюрі у 2 гривні замість славетної Софії Київської з’явився малюнок її макета? Теперішнє “убрання” Софії — це теж шедевр, це неповторний, суто наш стиль — українське бароко. Чого ж нехтувати ним аж настільки, щоб замість реального собору зображати уявлену вченими його реконструкцію?

Якщо вже вдосконалювати наші гроші, то, мабуть, варто надати перевагу й портретові Тараса Шевченка, який намалював Василь Лопата (див. книгу В. Лопати “Надії та розчарування, або Метаморфози гривні”, с. 91, 94). Це образ генія України, мудрого й натхненного поета з високою і ясною душею. А на видрукуваних гривнях наш велет духу чомусь має вираз скривдженої дитини...

• **Зірка МЕНЗАТЮК**, письменниця

РУКА МОСКВИ

ПРОДОВЖУЮТЬ ЗОМБУВАТИ

Сьогодні слухав російську “Свободу”. Письменник Олексій Бергер намагався з усіх своїх нечистих потуг очорнити Ющенка. Його намагання підтримали численні радіо-слухачі, котрі телефонували до студії. Лише один слухач із Москви спробував захистити Віктора Андрійовича. Не дуже вийшло.

А коли пані з Новосибірська запитала, чи можуть В. Ющенко і М. Саакашвілі, “незаконно пришедшие к власти в своих странах”, стати лауреатами Нобелівської премії миру, — пан Бергер відповів, що коли б це сталося, то означало б лише одне: Європа схилбулася.

Вибачте за почерк, бо мама, яка завжди пише під мою диктовку, відмовилася тим разом писати (прихильниця Януковича), отже, інвалідно мучився сам.

• **Яків ЗІНЧЕНКО**, с. Іскра Донецької обл.

ІНША ДУМКА

МІЛЬЙОНИ ЮЩЕНКА

На мій погляд, помаранчевий апофеоз перемоги дістався нам дорогою ціною. Я впевнений у тому, що вдало розіграно підкилимну гру (бійку) українських мільйонерів Ющенка з українськими мільярдами Кучми.

Пересічні люди похилого віку, пенсіонери-жебраки телефонують мені й запитують, чому часопис “Слово Просвіти”, який я передплачую один на все наше селище, не передплачують ще хоча б місцева бібліотека чи школа ім. Героя СРС Ельцова, котрий повторив подвиг О. Матросова. Не передплачує цього часопису також і селища Рада...

Зрозуміло, що за такої “активності” місцевого активу ми ще довго шукатимемо правди в столиці.

• **Федір ФЕДОСЕНКО**, смт. Затока Одеської обл.

ПРО АНТИУКРАЇНСЬКУ ПОЗИЦІЮ УПЦ МП

Нешодавні вибори Президента України ще раз засвідчили рішуче прагнення українського народу до миру й злагоди, його нагальне бажання жити в правовій державі європейського типу. Масові акції проти спроб фальсифікації виборів стали свідченням того, що в Україні формується громадянське суспільство, в розвитку якого велика роль належить громадським організаціям та іншим масовим об’єднанням.

Помітний вплив на процес відродження української нації, яка встає з колін, може справити релігія та церковні структури. Багато конфесій показали своїми діями, що вони, перебуваючи поза політикою, здатні підносити суспільну свідомість, формувати принципи загальнолюдської моралі, толерантності й поваги.

На цьому тлі глибоке нерозуміння, стурбованість, а часом і народне обурення викликають антигромадські за своїм змістом акції, організовані окремими священнослужителями та активістами мирянами Української Православної Церкви Московського Патріархату. Грубо ігноруючи законодавство України, ця Церква не тільки свавільно втручалася в передвиборну боротьбу на боці провладного кандидата в Президенти України, але й, спекулюючи на релігій-

них почуттях віруючих, погрожува-ла церковними “санкціями” та “Божою карою” парафіянам у разі їхнього вільного волевиявлення.

Діячі УПЦ МП організовували хресні ходи на підтримку зазначеного кандидата, портрети якого носили поряд з іконами Спасителя, що не можна розглядати інакше як святотатство.

Ідеологи УПЦ МП розповсюдили в культових приміщеннях і в громадських місцях силу-силенну агітаційної літератури (листівки, буклети, плакати, журнали тощо), в якій “освячувався” на президентство далеко не безгрішний мирянин, а водночас дискредитувалося ім’я нинішнього Президента В. Ющенка.

В УПЦ МП й сьогодні поширюються заклики до проголошення “анафемі” патріотам України, проводиться русифікаційна політика, демонструється зневага до національних традицій, тоді як, згідно з численними даними, самі організаційні структури УПЦ МП зсередини роз’їдають корупція й аморальні прояви серед духовництва, суцільна комерціалізація процесу задоволення духовних потреб мас, стверджується українофобія й віронетерпимість. Усе це — грубе порушення основоположних принципів християнського вчення й божественних заповідей, і це порушення завдає

КОНФЕСІЙНО

непоправної шкоди духовному здоров’ю суспільства.

Вбачаючи в таких діях екстремістських кіл УПЦ МП загрозу миру й стабільності в суспільстві, спробу дискредитації Української державності й підриву духовних підвалин нації, ми засуджуємо церковне політиканство й закликаємо віруючих піддати його глибокому осудові. Поважаючи водночас переконання вірних УПЦ МП, ми просимо церковне керівництво в особі Його Святості Митрополита Київського і всієї України Володимира (Сабодана) покласти край антисуспільним діям очолюваної ним Церкви й негайно перевести її діяльність у правове русло. В іншому випадку ми ставитимемо питання про скасування реєстраційного свідоцтва УПЦ МП та її територіальних структур і припинення функціонування зазначеної Церкви на території України.

• **І. МОЗГОВИЙ**, голова Сумської обласної організації Української Асоціації релігійної свободи, доктор філософських наук, професор, **Б. МАНЖЕЛА**, голова Сумської обласної організації ВУТ “Просвіта”

У КОЛІ “ПРОСВІТИ”

ФРАНКОВОЮ РАДІСТЮ

Прогресивна громадськість Харкова першою в Україні урочисто й вагомо відзначила столітній ювілей Франкового “Мойсея” — “від кривавого 1905-го до Помаранчевої”.

Біля афіші ювілейного заходу — зі вступним словом декламатор-виконавець, професор Харківського національного педагогічного університету ім. Г. Сковороди, почесний голова Харківської організації Конгресу Української інтелігенції Кім Балабуха.

• **Ніна ЧЕРНОВА**

СЕН-САНС, КІВАЛОВ І ВІДСОТКИ

Чому я люблю немовлят? А чому ж їх не любити? Беззахисні. За що люблю їх? Бо вони, новонароджені, — імморальні: чисті — не засмічені бур’янами батьківських міфів. Люблю їх саме за ось цю святу аморальність. Бо коли їхні батьки стоять навколішки, — хай і перед Орантою, хай і в самісінькій Софії Київській, хай і після інавгурації — вони вільно живуть, підрісиш, безстрашно бігають. Ще німі, але щасливі.

За що я полюбив Сен-Санса? Задарма — не за царство небесне. Старий умів-таки любити, не чекаючи на відповідь, — як малесенька дитина. І зумів сказати про своє вміння без слів.

Чому згадав саме Сен-Санса? Я завжди розпочинаю слухати його витончені віолончелі, коли поза спиною мої колеги з будівельного цеху починають розчулюватися, реагуючи на телевізійні проповіді святеників.

Отже, продовжую вслухатися у ритм звучання любові без відповіді, бо позиція номер десять у таблиці розрахунку загально-виробничих витрат будь-якого кошторису звучить так: “Збори та обов’язкові платежі”. Чому збори, а не побори? Не зерно. Однак зупинюся саме на поборах. Не збираюся ні з ким боротися, але податки з нового року на будівельні послуги — такі аморальні. Дурять нашого брата. Ой,

ЯКБИ Я БУВ...

дурять! Знову дурять. Витрати на вибори компенсують, чи що? Сто гривень до початку роботи, вісімдесят гривень до пенсійного фонду, а ще нічого ніхто не заробив й будівельної роботи зимою катма, — гуляють православні, святкують... А от візьми в такий святковий революційний переможний час і запла ти тверезо й від широкого серця оброче, спробуй. І підраховуй чесно платню іншим, не як рахівник-благодійник Ківалов, — а без жодного кавалочка приписок, безплатно; та й грошей у бюджеті району ще чортма: початок року.

От якби я був прем’єром, а не мізерним підприємцем, то скасував би цю чиновницьку дармівщину й увів би справжній єдиний податок і збирав би його — одномо тєво зі зняттям виручки — з кожного рахунку підприємця з усіма банківськими відсотками одразу, щоб не спокушати його, немітного, й мене, багатого до непристойності, — щоб і не думав, чи платити, чи не платити якихось десять чи п’ятнадцять фараонівських відсотків. Отримував свої кровні біля каси — й одразу знаєш, що з державою розрахувався і сам не ображений.

• **Олександр КОВТУН**, с. Слобода Шаргородська

НЕСПОКІЙ ПАТРІОТА

ПАМ’ЯТНИК ШЕВЧЕНКУ В ІСКРІ БУДЕ!

Одразу зазначу, що іскряни, на жаль, у масі своїй, голосували за Януковича. От тоді й замислився: чому національно-патріотичний дух моїх односельців знаходиться на такому низькому рівні? А головне, — як його підняти?

Згадав я, що на теренах нашого району ще й досі немає пам’ятника Кобзареві. Отож і вирішив добиватися його створення в нашій Іскрі. Написав листа до Віктора Ющенка.

Усі, кого я опитував, ставляться до моєї ідеї пам’ятника без заперечень. Станом на 9 лютого результати опитування семи осіб такі: “за” — 2 особи, “по барабану” і “фіолетово” — 5 осіб, проти — 0. Отже, відвертих опонентів у мене немає.

• **Яків ЗІНЧЕНКО**, с. Іскра Донецької обл.

Від редакції. Яків Зінченко — незрячий. Але попри всі пов’язані з цим станом труднощі пан Яків відзначається надзвичайно високою громадсько-патріотичною активністю. Зазвичай він надиктовує мамі свої листи до “Слова Просвіти”. Проте останнім часом дописує нам самостійно, навомацки, користуючись шаблоном для кулькової ручки.

ВІДГУК

ПІДТРИМУЮ ПРОФЕСОРА ПОНОМАРІВА

Переді мною лежить свіжий випуск вашого тижневика “Слово Просвіти”, ч. 5 з 3 по 9 лютого нинішнього року. Дуже цікаве і потрібне видання. Читати необхідно всім, хто цінує українську націю, її мову. Шкода, що малий наклад. Обов’язково, як говорили колись, проведе певну організаторську й роз’яснювальну роботу щодо його передплати.

Прикро говорити, шановні панове, яку мету собі ставлять ті посадовці й усіма шанований соціаліст Олександр Мороз, що пропонують проголосити російську мову офіційною на всій території України. Та це ж смішно. Для чого нам такі “патріоти України”, які зневажають своє рідне слово, свою мову.

Вважаю за необхідне обговорити це питання в усіх трудових колективах, особливо в школах, середніх і вищих навчальних закладах і звернутися з вимогою до новообраного Президента держави, Кабінету Міністрів стати на захист рідної мови, державності українського народу. На озброєння взяти відкритий лист Олександрові Морозу від доктора філологічних наук, письменника, просвітянину Олександра Пономаріва.

Мене, як громадянина України, колишнього вчителя української мови й літератури, глибоко турбує проблема української мови в нашій державі. Чому ми весь час повинні схиляти голови перед чужим, чому свого цураємося, чийх батьків ми діти? Усе це потрібно вирішити у вищих ешелонах влади, а особливо ми віримо новому Президентові Віктору Ющенку, Кабінету Міністрів на чолі з Юлією Тимошенко. За ними вирішальне слово. Україна була, є та буде. Допоки є мова, — доти існуватиме нація.

• **Йосип ПАЛЯТИНСЬКИЙ**, м. Кіцмань Чернівецької обл.

КАДРИ

ТРЕБА ДАТИ ШАНС

Під полтавським “білим домом” стояли помаранчеві пікетники з Гадяча, які прочули, що соціаліст Степан Бульба нібито збирається рекомендувати на посаду голови Гадяцької райдержадміністрації свого однопартійця. Для району, де за Віктора Ющенка проголосувало майже 85 відсотків виборців, це було б надто великим випробуванням. Тим більше, що в коаліції “Сила народу” тут є гідна кандидатура — Ірина Гулей, яку добре знають ще з перших років боротьби за незалежність.

Очевидно, пікетування допомогло керівництву різних політичних партій досягти по Гадячу консенсусу, бо в своїй “тронній” промові Степан Бульба зазначив, що рекомендуватиме Президентіві призначити головою цієї РДА саме Ірину Гулей. Мовляв, він так і збирався зробити, нічого було протестувати.

Із неофіційних джерел стала відомою фраза про те, що це призначення буде експериментом: чи зможе завідувачка дитсадка керувати районом. У відповідь на це можна зауважити, що то ще щастя, що при кучміських бурбонах пані Ірині вдалося втриматися на посаді завідувачки. Таких людей із невикористаним творчим потенціалом у нас тисячі й тисячі. Треба дати шанс ім. Треба дати шанс країні.

• **Ганна ДЕНИСКО**, м. Полтава

НОМІНАНТ

Слово, мовлене од серця, не вмирає, воно живе, діє, кличе до ніжності, до любові, до повстань...

Людські дороги переплелися, наче крила долі, а блакить стривожує наші думи, наші мрії. Лірика за всіх часів являє нам взірць тонкого, глибинного розуміння сутності буття, вчить прозирати й відчувати його найдаліші, найпотаємніші виднокруги.

Поезія 60-их років — явище не досить досліджене, варте окремої антології, широких монографій про долю і волю України, її митців.

Українська ідея нишилася активно й приховано: вихоплювали творців поодинці із гущини людської і люто карали. Давня це традиція. Згадаймо ще процес СВУ в Харкові на початку 30-их або “фестиваль” кобзарів (більше як триста пресвітлич душ разом із кобзами знищили!) — все це теж не досліджено в повному обсязі.

Слобідщина — столиця совісних і проникливих поетів, тут живе дух геніального Григорія Савича Сковороди. Гуманізм його — невмирущий. Поет і філософ іде до нас зі своїм словом, іде нам завжди назустріч, головне, — не розминутися, і багато хто з нині сухих творців не розминається.

Слобідщина — духовно палахкотливий край. Тут нуртують і діють потужні сили.

Серед нинішніх письменників окреме, осібне місце займають декілька постатей. Поет і критик, перекладач і редактор, дослідник у літературознавчій царині Олексій Ковалевський — один із них. Його творча палітра розмаїта, коло зацікавлень містке, ментальнісно незалежене. Цей яскравий, талановитий митець має, крім грона прихильників і шанувальників, також і куцу, підлу жменьку інтриганів і “наглядачів”, надовго приписаних до його долі.

Монографія О. Ковалевського “Ліна Костенко: філософія бунту й філософія серця” — нове слово в потрактуванні шістдесятництва, варте і високої оцінки, й подальшої розробки, але меткі на розкриття “крамол” майстри заплічних справ пишуть куди слід, впливають як можуть (чого варте для медведчуків одне тільки слово — “бунт”!) — і ось результат: ВАК скасовує успішний захист кандидатської дисертації О. Ковалевського, який відбувся у квітні 2002 року в спеціалізованій раді Харківського національного університету.

Та втішає, що книжка вийшла, хай скромним накладом, однак багатьох зачепила за живе, змусила задуматися. Не випадково 2004 року вона перевидана на держзамовному рівні — перероблена, вже як нарис. І все це зрозуміло, адже творчість Ліни Костенко користується надзвичайно великим попитом, щоправда, її книжок на магазинних полицях немає. Чи не тому, що національні видавництва все ще знаходяться в руках непатріотів, незичливців України?

А було б доречно і справедливо організувати навіть Інститут Ліни Костенко... Та в нас рідко вміють вчасно підтримати те, що у віках становитиме нашу гордість.

Немає у багатьох письменників ані житла, ні пристойної пенсії, ані членського квитка Спілки письменників України, першорядні поети знаходяться поза Спілкою, їх рідко друкують, не включають до шкільних програм. Гірка, страшноусміхнена правда: політична петля в останні роки фатально набирала все затятішого вигляду економічної (багаторічної) петлі, москов-

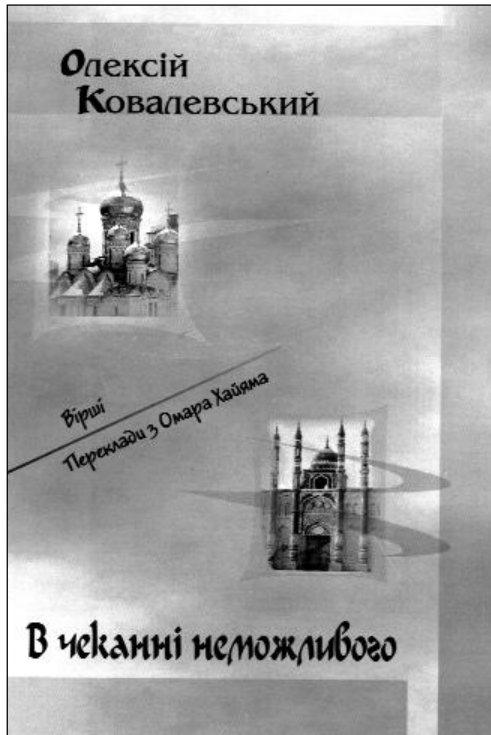
ПОЕЗІЯ ТЕРНОВА ГІЛКА

ський хижак поневолював економіку України. Не кращими були справи й на гуманітарному просторі: тут теж багато чого зростувалося, нівечилося, — спільний шабаш “братків” і учорашніх “братів” ширився... Українонька страждала, нарід вимирив, правді було зашито рот... Та слово не спало, боронило свій край, нашу волю.

Поезія Олексія Ковалевського наступальна, потужна, динаміт його думки — передбачувано-вибуховий. Як саме життя. Поет філософськи сприймає світ, але й — інвективно, болісно.

*Сексот зробив кар’єру
На тім, що пас мене.
І тінь мою з кар’єру
В підзем’я смерть жене.*

Олексій Ковалевський навчався в Літінституті разом із Грицьком Чубаєм зі Львова, чудовим поетом і людиною, жити б йому, але “кар’єристи” не дрімали — діяли жор-

стоко й відчайдушно. Чубая схоронили... Пам’яті не схорониш, не спалиш, вона не горить, а зорить у грядуще.

Доторкніться чуло і вдячно, серцем — до нових книжок Олексія Ковалевського “Ходить Хо” (Х.: Майдан, 2003. — 176 с.) та “В чеканні неможливого” (Х.: Прапор, 2003. — 272 с.), відчуйте всю глибочину їхню й трагізм, спротив і наступальність поета, бажання сягнути осончених висот душі та духу, сказати

*Про тих, котрих вибито люто
Затим, щоб драконові лиш
Не їсти чужого малюту,
А — нашу мрійливість і тиш.*

*А — наше купання у слові,
Занадто котре не-багнет,
А ніжне безсиля любові,
Над стерні пуантові лет...*

Шкода, що поет такого масштабу досі не пошанований Національною премією Укра-

їни ім. Т. Г. Шевченка, деякі ж пройдисвіти від літератури, як один наш харківець, намагаються будь-що пропхнутися до неї, зухвало й упевнено залучаючи в свої самореklamно-облудні дійства все і вся, аж до депутатів Верховної Ради.

Що ж, графомани завше активні, спритні, сорому не ймуть. Вони беззастережно ладні служити будь-якій оскіпетреній низо-ті, тільки не людям, їм головне — урвати, засвітитися, їхні обшморгані думки, поцуплені в талановитих поетів та бездарно перелицьовані, виставляються як власні гучні звершення...

Хай їм грець!

Неспішно перечитуя книжки О. Ковалевського, вони зоряністі, як мамина сльоза, глибокі, як криनिया. Не доведи, коли хтось відсуне у забуття такі потужні й оригінальні збірки. Бачу його, цього “когось”, укотре перефарбованого, він комусь телефонує, підліщується, прагнути знову й укотре одного — долізти до годівниці, а не послужити правді...

Вірші Ковалевського — це не анемічні, обезнаціоналені верлібри псо- і псевдовчених, це не розлогі “поетичні нариси” вчорашньо-газетного штибу про нових, сучасних уже “передовиків виробництва” — приміром, стражденного Йова чи Ісуса-суперзірку, як у І. Перепеляка, це не оголено-во-йовнича, мовби аж сектантська, релігійна тріскотнява, якої в одного з почесних членів Харківської письменницької організації (потрібна ж людина, грошовитак, зі зв’язками!) скоро набереться із десятка книжок, а як розкішно, на крейдяному папері видані,— тільки ж біда: у Києві такий рівень віршування не пройде й порога приймальної комісії НСПУ...

Тож коли, як мені оце, буде вам сутужно й тривожно на душі та в світі — зверніться чуло до збірок Олексія Ковалевського, вам стане і шемно-радісно, і просвітлено-осмугно. В яких би різних вимірах ви не жили з поетом, він своїми різьбленими рядками приведе вас до руйнування стін буденного світобачення, до розширення вселенських просторів вашого духу.

Щасно вам буде і від того, що скільки б досі не викорінювалася поезія із життя, вона існує — не тільки розлита, розсотана в повітрі, а й уже відгранена у слові.

• **Микола КОЗАК,**
член НСПУ

ПРАКТИЧНИЙ ПОСІБНИК

Уявіть київську зиму — 2005: слизько, холодний дощ, Хрещатик, на кожному кроці вдягнуті в кілька кожухів жінки замість піржків торгують помаранчевою революцією. У моїй кишені чотирнадцять гривень і копія списку претендентів на звання лауреата Національної премії України імені Тараса Шевченка та їхніх книг. Погода жажлива, і коли я дістаюся улюбленої книгарні “Сяйво”, що саме там, де Хрещатик загадково перетворюється на Червоноармійську, чи то Велику Васильківську вулицю, маю повний комір сніго-дошової “каші” та воду в чоботях. У книгарні тепло, пахне папером. Я люблю це місце за особливу мистецьку атмосферу, що не притаманна жодній із комерційних книгарень, за повну безсистемність на полицях, бо чимало книг там існують в одному екземплярі, тож годі щось шукати самому. До того ж, це єдине місце, де можна зустріти сучасного українського письменника, що задумливо перегортає сторінки власної книги...

Я трохи відволікаюся, споглядаючи сивого бородатого чоловіка, схожого на довженківського Бога, він стоїть між полиць і розглядає якусь тоненьку книжку. Роблю вигляд, що вивчаю книги на полицях, а сама бачу на обкладинці: “Анонім. Сповідь киянина-еротомана”. Дивно, я думала, він читає щось інше... Проте тут усе можливо... Згадую, навіщо прийшла, і підходжу до столика в кутку, — біля нього жінка в окулярах, за ним —

ДЕ І ЯК ЗНАЙТИ КНИГИ ПРЕТЕНДЕНТІВ НА ЗДОБУТТЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ПРЕМІЙ?

молода дівчина дивиться в монітор комп’ютера.

— Кхм... Вибачте, що турбую. Підкажіть, будь ласка, як знайти книжки авторів, що номіновані на Шевченківську премію цього року? — на секунду моє питання зависає в повітрі.

— Не знаю. Ще невідомо, хто... — я бачу, що жінка має справи важливіші за співчуття моєї цікавості, тож, намагаючись не гаяти часу (і не псувати нікому настрою), переходжу до справи:

— Річ в тім, що перелік претендентів є. — Я називаю кілька прізвищ, першим згадується батько моєї шкільної знайомої, Ігор Маленький, за ним зринає у пам’яті з університетської програми Михайлина Коцюбинська та прочитана нещодавно за порадою друга Галина Пагутяк. У жінчиних очах щось начебто сяйнуло, на вустах усмішка, але відповідь наступна:

— Навряд чи в нас багато чого є... Можливо, вам варто звернутися до книгарень “Знання” чи “Академкнига”...

Я відчуваю, до чого ведеться, тому відсікаю всі сумніви щодо мого вибору:

— Розумію, але, наскільки я вірю епітету, що давно вже існує поряд з назвою цього місця, “Сяйво” — *письменницька* книгарня. Тож

мені здавалося, що адреса, за якою я звернулася, правильна...

Дівчина відводить очі від монітора й повільно підводиться зі стільця. Жінка дивиться їй в очі, аж потім вони обидві трохи стомлено, але не без якихось тихих радощів, посміхаються. Я всміхаюся у відповідь: здається, я натиснула на потрібні важелі:

— То хто там із кандидатів? Які книжки? Які видавництва?

— Нічого з “Кальварії” немає? Бо ми тут від них партію книжок отримали, я їх якраз у комп’ютері сортую. — Долучилася дівчина.

Мені відступати нікуди: дістаю свої листочки і зачитую вголос. Робота закипає, жінка сідає до стола — шукати деякі книжки в архівах, дівчина бігає залом, роздивляється полиці. Час від часу лунає:

— Анжеліно, подивися там праворуч, здається, один примірник мав залишитися...

— Пам’ятаю, як прийшли зі Спілки письменників, то всі п’ять книжок забрали, а ми подавали прохання ще на п’ять, то нам не відповіли. Пам’ятаєте, Тамаро Петрівно?

— А ця взагалі одна й була. Мені навіть шкода вам віддавати, нам її сама авторка подарувала...

— О-о-о, ми вас навантажимо. Ось ще ці два томи, що ви казали.

Повільно зростає стос книжок на столі і моє знічення (зняковіння), бо я не мала ні наказу, ані можливості все це купувати. Я вже давно шукала собі шлях відступу, але нічого не приходило в голову. Користуючись паузою у хаосі думок, я продивилася, від чого матиму відректися. Отже, зацікавлений читач може за бажанням дістати: роман-біографію “Поет із пекла. (Тодось Осьмачка)” Михайла Слабошпицького, збірку поезій “Зелений літопис” Олексія Довгого, книги прози “Захід сонця в Урожі” і “Писар Східних Воріт Притулку” Галини Пагутяк, книгу поезій “Озвучена печаль” Ганни Чубач, прозові твори “Любов і гріх Марії Магдалини”, “Дама останнього лицаря” Галини Тарасюк, книгу поезій “Викрадення Європи” Богдана Чепурка, книгу “Народ мій е! Народ мій завжди буде!” Олеся Силіна, книгу поезій “Чотири вежі” у двох томах Петра Перейбиноса, книгу “Мої Обрії” у двох томах Михайлини Коцюбинської і книгу поезій “Великий гріх” Ігоря Маленького. Десять авторів із двадцяти одного, запропонованого в переліку кандидатів! — і я зрозуміла, що для київських книгарень це багато.

Жінка в окулярах ледве не відправила Анжеліну шукати щось рідкісне й раритетне на горище,

але я зупинила їх, вибачилася і сказала, що... Навмання вихопивши одну книгу з чималенького стосу, я сказала: візьму цю. виявилось, це “Дама останнього лицаря” Галини Тарасюк, ціною у тринадцять гривень п’ятдесят копійок. Зітхнувши, я пішла до каси. Навколо бізнесово вдягнені чоловіки шукали подарункові видання Конституції України, а поряд зі здивованими Анжеліною і жінкою в окулярах на столі лежали твори претендентів на звання лауреата Національної премії. Вони прощалися зі мною і чекали на свого покупця.

Любителям чітких висновків навряд чи буде цікаво, як я з книжкою в руках діставалася додому на годинопіковому тролейбусі за останні п’ятдесят копійок. Певно, від мене вони чекають ось цього: сьогодні пересічному читачеві дістати потрібні книжки сучасних українських авторів нелегко, але можна. Особливо за умови, що ви маєте при собі чіткий перелік творів, що цікавлять, бажано, з вказівкою на рік і назву видавництва. А також, зрозуміло, наполегливість і непогано підвішений язик — задля того, щоб змусити працівників магазину перейнятися вашою забаганкою. У “Сяйві” ці забаганки розуміють...

• **Надія БАРМАШИНА**

СІЯЧІ НА СУСПІЛЬНОМУ ПОЛІ

12 лютого в приміщенні Українського дому в Києві відбулася сесія Головної ради ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка. Більшість обговорюваних, як суто просвітницьких, так і загальноукраїнських проблем, — не нові. Вони давні й, на жаль, актуальні: питання функціонування й розвитку української мови, освітні проблеми, проблеми українського книговидавництва тощо.

Це ті теми, з якими слід виходити на прес-конференції, до ЗМІ, — вважає голова ВУТ «Просвіта» Павло МОВ-

Володимир ЗАРЕМБА, Дніпропетровське обласне об'єднання:

Засідання Головної ради пройшло вдало, продумано, сьогодні Павло Мовчан подав не просто звіт, а скерував, що нам робити, як втілювати ті проекти, які висунув Президент Ющенко. Сьогодні треба менше говорити, менше виступати, а робити тяжку конкретну справу. Чим завжди й займається «Просвіта». Про це свідчить і наша діяльність під час виборів. Щодо роботи нашого осередку, то ми видаємо газету «Січеславський край», намагаємося працювати з людьми зрусіфікованими, провели день пам'яті Героїв Крут, є у нас молодіжний рух. Часто стикаємося з агресією проти нас, переважно від людей старшого покоління. Можна сказати, що ми викликаємо вогонь на себе, але не треба боятися. Хто такий просвітнянин? Це той, який хоче і може робити. Просвітнянська робота — це не відпочинок чи розвага, як дехто її сприймає. Це тяжка праця, постійна, буденна...

Леонід ФІЛОНОВ, Вінницьке обласне об'єднання:

— Я вважаю, що «Просвіті» треба надати громадсько-офіційний статус, оскільки ця організація об'єднує наукову, творчу інтелігенцію. Із середовища просвітян могло б вийти чимало службовців, які безпосередньо займалися б питаннями культури чи гуманітарними, які сьогодні стоять перед кожним регіоном, були б радниками в обласних, районних держадміністраціях.

Анатолій КІНДРАТЕНКО, Харківське обласне об'єднання «Просвіти»:

— «Просвіта» відіграла значну роль у перемозі Помаранчевої революції. Що стосується Харківщини, то де існують сильні районні осередки «Просвіти», то там найбільше Віктор Андрійович набрав голосів. «Просвіта» мала б виконувати ідеологічну роль у державотворенні. І вона це може робити. Ми хотіли б, щоб нова адміністрація не ігнорувала «Просвіту» (а ми вже спостерігаємо такі факти), а використала наш творчий та організаційний потенціал для побудови заможної процвітаючої української держави.

Олександр ПТАЩЕНКО, Одеське обласне об'єднання:

— В Одесі таке ж становище, як і в інших областях. Тобто ні просвітняни, ні навіть штаб Ющенка поки що не мають своїх місць в адміністрації. Ми створили в Одесі раду українських національно-патріотичних організацій (я голова цієї ради), хочемо сформулювати наші вимоги до нового голови обласної адміністрації. Йдеться і про приміщення для «Просвіти», і про «зелену вулицю» для «Просвіти» в кожному вищому навчальному закладі, і про мовне питання. Нам треба зразу поставити певні рамки, які б показали: він з нами, чи він проти нас. Ми хочемо, щоб він був із нами і хочемо з ним конструктивно взаємодіяти — з позиції української патріотичної організації.

Василь ВОРОН, заступник голови Волинської крайової організації:

— Сьогодні були зроблені цікаві важливі орієнтири на найближчу перспективу. Підтримую своїх колег у тому, що маємо ще один дуже конкретний і дуже важливий історичний шанс не тільки для «Просвіти», а й для всіх наших національно-патріотичних сил, аби використати цю нову хвилю українського національно-культурного відродження. Розумію, наскільки важливі ті конкретні проекти, про які говорив сьогодні Павло Мовчан, бо пам'ятаю, як позитивно вплинули на суспільно-політичну ситуацію на переломі 80-их реалізовані нами тоді заходи на кшталт фестивалю авторської пісні і співаної поезії «Оберіг». Нині у нас визріла ідея низки регіональних проектів, серед яких — фестиваль українського гумору і сатири, присвячений пам'яті Журавницького, фестиваль вистав за п'єсами Лесі Українки.

Василь ФОЛЬВАРОЧНИЙ, член НСПУ:

— «Просвіта» і письменники — це нероздільно: всі ми носії слова. Якщо ми не будемо гуртуватися довкола мови, слова, то економіки в нас не буде. Вже на початку 90-их, коли ми здобули так звану незалежність, дехто говорив, що спершу ми зробимо економіку, фундамент, а потім... І ми бачимо, що не маємо ні економіки, ні духовності... Треба по-

ЧАН. Говорили промовці, голови просвітнянських об'єднань з усієї України, і про здобутки на своїх регіональних теренах, про стосунки з іншими громадсько-політичними організаціями, торкалися тем малих міст, історичних пам'яток та інших, животрепетних, — з багатоаспектної сфери просвітнянської праці.

Та основним акцентом — питання ролі й місця «Просвіти»: на попередніх етапах боротьби за утвердження української ідеї, в сьогоднішніх післяреволюційних реаліях і в майбутній історії України. Провідною думкою: організація просвітян нині має бути особливо активною, діяльною силою.

Чи посяде «Просвіта» як організація, яка багато зробила для утвердження державності, належне місце серед суб'єктів громадсько-політичних процесів? Чи стане фігурантом у контексті кадрових призначень нової влади? Чи, нарешті, знайде розуміння і підтримку влади — не в поодиноких випадках, не як результат вдало проведених тактично-дипломатичних кроків, а на рівні конструктивної вмотивованої співпраці, означеної та врегульованої законом про громадські організації, прийняття якого, на думку учасників зібрання, давно назріло? Зрозуміло, що «Просвіта», ця давня організація з міцними традиціями, — змушена нині вийти на суспільне поле в новій якості, і заявити про те, що заслужено претендує на своє місце під сонцем. Бо має славу історію, бо володіє потужним інтелектуально-творчим потенціалом.

Утім, послухаймо живе слово учасників сесії.

чинати зі слова, слова Божого, з істини: не вкради, не обмани. І коли ці духовні постулати, на яких завжди базувалася «Просвіта», сьогодні спрацюють, то буде поступ. Разом із тим, порівняно з минулими часами, «Просвіта» набуває нових функцій, якостей. Вона повинна бути над партіями, і більша, ніж будь-яка найглобальніша партія.

Святослав ВАСИЛЬЧУК, Житомирське обласне об'єднання «Просвіти»:

— Якось недавно мені на зібранні в одній школі вчитель сказав: «А навіщо нині «Просвіта»? От колись за Австро-Угорщини, за Російської імперії вона відстоювала мову, державу, культуру. Тепер є держава, все вже узаконено офіційно, то для чого ж «Просвіта»? Я їм відповів, що ці духовні цінності у нас не захищені по сьогодні. Як і раніше, ставимо питання про захист української мови, про книгодрукування, про піднесення наших традицій, звичаїв, духовності народу. А тому завдання «Просвіти» не тільки не зменшується, а навпаки, розширюється. В будь-якому населеному пункті, де працює «Просвіта», — там осередок українства.

Марія ОЛІЙНИК, заступник голови Донецького обласного об'єднання:

— З огляду на ситуацію, яка сьогодні склалася, думаю, що «Просвіті» на Донеччині буде жити легше в тому сенсі, що з нею будуть рахуватися. До цього часу було дуже важко щось зробити. Наприклад, у Донецьку з-поміж 170-ти шкіл тільки 4 українські — це за 15 років нашої дія-

льності. На відкриття кожної школи йшло приблизно 3 роки. Зараз я думаю, що цей процес піде простіше, сподіваюся, нова влада усвідомить, що таке держава, що таке державотворення, що таке державна мова і найголовніше, — що потрібно виконувати закони України. Бо на сьогодні, особливо у мовному відношенні, ті закони брутально ігнорувалися, порушувалися, навіть висміювалися. Дуже сподіваюся, що настануть кращі часи. А якщо не настануть, то знову будемо боротися з владою. Президент України представив нового главу обласної державної адміністрації Вадима Прокоповича Чупруна. І Вадим Прокопович у своєму зверненні до загалу сказав, що буде втілювати в життя все те, що було в передвиборних пропозиціях Президента. Позаяк ще влада в нас не сформована на рівні заступників, особливо нас цікавитимуть посади заступника з гуманітарних питань, голів управлінь культури та освіти. Думаю, кандидатури на ці посади будуть погоджені з «Просвітою». Донині це були люди, які мали дуже далеке уявлення про українську культуру. І всі наші пропозиції вони просто відмітали, ігнорували. Думаю, що це вже в минулому і що ми будемо грати просвітницьку роль уже не перед представниками державної влади, а зможемо нести просвітницькі ідеї на рівні посад.

Олександр ПОНОМАРІВ, Центральне правління ВУТ «Просвіта»:

— Ми раділися. Говорили про сучасний момент. На жаль, починає підтверджуватися, що революцію роблять одні, а її плодами користуються інші. Ми були активними учасниками Помаранчевої революції. Всеукраїнське товариство «Просвіта» брало найефективнішу участь у передвиборній, виборній кампанії, — а тепер у багатьох областях представників «Просвіти» ігнорують. І замість справжніх прихильників Ющенка беруть до управлінських структур людей, які часно перемішувалися. Я думаю, що «Просвіта» буде обстоювати свої права і право України бути українською.

● Розпитувала
Лєся ТКАЧ

УХВАЛА № 1 сесії Головної ради ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка

Заслухавши та обговоривши підсумки роботи Товариства «Просвіта» під час виборів Президента України 2004 року, сесія Головної ради ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка відзначила, що останні події в Україні засвідчили активну участь просвітян на боці національно-демократичних сил у Помаранчевій революції. Це стало можливим завдяки зростанню національній свідомості. І в цьому є велика заслуга Всеукраїнського товариства «Просвіта» ім. Т. Шевченка, основним завданням якого завжди були і є захист української мови, формування національної свідомості та національної гідності українства.

Сесія констатувала, що в державі не виконуються рекомендації Парламентських слухань і Постанова Верховної Ради України від 22 травня 2003 року із проблем функціонування державної мови.

Помаранчева революція відкрила нові можливості для утвердження української України. Необхідно зосередити просвітницьку роботу на втіленні в життя Державної програми «Назустріч людям», найповнішої реалізації статутних завдань «Просвіти».

Головна рада ухвалила:

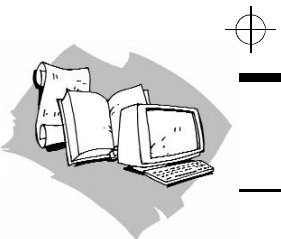
1. Президентів України, Прем'єр-міністрів, Верховній Раді України забезпечити виконання Постанови ВР України від 22 травня 2003 року на основі Парламентських слухань «Про функціонування української мови в Україні».
2. Об'єднанням «Просвіти» розробити конкретні заходи щодо проведення роз'яснювальної просвітнянської роботи в Україні з реалізації в життя Державної програми «Назустріч людям».
3. Обстоювати українську мову як єдину державну (офіційну) в Україні, протидіючи спробам антиукраїнських сил нав'язати російську мову, мову колишньої метрополії як другу державну (офіційну).
4. У зв'язку з новим курсом України на входження до Європейського Союзу провести повну декомунізацію України (усунути пам'ятники вождям тоталітарного режиму, повернути українські назви населеним пунктам, змінити назви вулиць, площ, проспектів, а також назви підприємств, які мають назви, пов'язані з тоталітарним режимом).
5. Вимагати від Президента України, Прем'єр-міністра, всіх ланок влади дотримання передвиборних обіцянок, зокрема, щодо призначення на кадрові посади всіх рівнів фахівців-патріотів України, а не випадкових людей.
- Деякі призначення, зокрема Василя Кременя, Геннадія Москаля та ін. — не просто дивують, а обурюють громадськість України.
6. Притягти до кримінальної відповідальності людей, які впродовж 14 років дискредитували українську національну ідею, фальшували вибори, розпалювали сепаратизм, ініціювали розкол України, зокрема колишніх губернаторів Харківської, Донецької, Луганської областей.

УХВАЛА № 2 сесії Головної ради ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка

У зв'язку з тим, що в лютому 2005 року минає чотири роки від часу проведення 6-го з'їзду «Просвіти», сесія Головної ради ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка на підставі ст. 5. 2. Статуту ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка ухвалою:

1. Провести 7-ий з'їзд Всеукраїнського товариства «Просвіта» ім. Т. Шевченка 22 квітня 2005 р.
2. Визначити норму представництва — по 10 делегатів від кожної області України, АР Крим, міст Севастополь та Київ.
3. Упродовж лютого—березня місяців ц. р. провести обласні звітно-виборчі конференції (надати до Секретаріату протоколи про їхнє проведення) та обрати делегатів на 7-ий з'їзд «Просвіти».
4. Винести на 7-ий з'їзд «Просвіти» такі питання:
 4. 1. Звіт про діяльність ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка за період з 2001 до 2005 рр.
 4. 2. Звіт про роботу Інспекції за період з 2001 до 2005 рр.
 4. 3. Внесення змін і доповнень до Статуту ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка.
 4. 4. Вибори керівних органів ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка.
 4. 5. Прийняття ухвал і звернень.

12 лютого 2005 р. м. Київ

ОСОБИСТІСТЬ

— **Пане Ярославе, як оцінюєте стан справ у просвітянському русі загалом і на Львівщині зокрема.**

— «Просвіта» — потужна інтелектуальна організація. Я завжди підкреслюю, що наша сила як організації полягає в тому, що вона — структурізована: від сільського осередку і до централі — це єдиний організм. І цей кровообіг мусить забезпечуватися. Важливо, щоб просвітяни не заціклювалися на регіональному середовищі, а зміцнювали контакти з колегами з інших областей, адже в кожному осередку робиться багато цікавого, є гарні ідеї, які варто запозичувати один в одного. Тому вихід на ширший загал не тільки в рамках області, а й за межі Львівщини — одне із наших завдань.

Відбулася зміна влади. І народна демократична влада має розуміти, що будувати демократичне громадянське суспільство можна тільки через опертя на активність своїх громадян, і тут слід використовувати потенціал громадських організацій. Ми не маємо весь час бути прохачами: випрошувати приміщення, пільги на оренду, — ми маємо бути з державою партнерами: держава дає частину матеріального забезпечення, а громадські організації, зокрема «Просвіта» надає активність та інтелект своїх членів. І якраз поєднання сприяння держави із можливостями волонтерської праці громадських організацій дасть результат. Тоді влада матиме контакт із народом, опиратиметься на народ і зможе казати, що вона — виразник і представник народу.

— **Що вирізняє роботу Львівської організації сьогодні?**

— Разом із Центром національного відродження ім. Степана Бандери ми започаткували свято Героїв, яке відзначаємо в третю неділю травня. Спочатку свято відбувалося у Львові, тепер воно перенеслося в усі районні центри. Хочемо, щоб ця традиція поширилася і в селах. Цього року плануємо поєднати свято Героїв і фінальний концерт фестивалю патріотичної пісні «Сурми звитяг». Уже третій рік у музеї архітектури в Шевченківському гаю на Співочому полі проводимо День матері, на нього збираємо понад 10 тисяч людей. До проведення таких свят долучаємо й інші організації.

Ідея і суть нашої роботи — аби заходи, які проводимо у Львові, поширювалися на всю область. Адже кожне свято утверджує певну ідею. Ми не нав'язуємо форми проведення, — в кожного є свої думки, свої умови. Але, приміром,

День матері — це не одноразове свято, воно має концентрувати думку навколо триєдиного образу Матері — Матері Божої, Матері України і Мами, яка нас породила.

Просто декларувати, що «Просвіта» має бути в кожному селі, — це одне. А зробити так, аби вона в кожному селі була діяльною, щоб формувала свідомість, патріотичні почуття, підносила духовність, культуру, щоб це була та клітинка громадянського суспільства, яка формує суспільну думку, позицію, — набагато складніше. І це якраз наше завдання.

— **Чим характерний минулий рік?**

— Коли говоримо про минулий рік, неможливо обминути участь

Відаючи належне просвітянським об'єднанням по всій Україні, адже за кожним осередком — свій особливий шлях утвердження та боротьби, свої здобутки, досвід, все ж неможливо не виокремити одне з об'єднань, яке завжди було, а багато в чому є й понині в авангарді просвітянського руху. Безумовно, мова про Львівське об'єднання ВУТ «Просвіта», яке очолює Ярослав Михайлович ПІТКО. Недавно голова Львівської «Просвіти» відзначав День народження. Уточнювати вік — немає сенсу. Бо, розмовляючи з п. Ярославом, розумієш, що звияж-ного духу, ідей і запалу для їхнього втілення у цього чоловіка вистачить ще надовго — на благо розвитку нації та утвердження просвітянських цінностей.

ІЗ ДЕРЖАВОЮ — БУТИ ПАРТНЕРАМИ

«Просвіти» в політичних процесах. «Просвіта» була активною на виборах у 2002 році, вона була надзвичайно активною ще задовго до висунення Віктора Ющенка як народного президента: ми хотіли такого президента і для цього послідовно працювали. Просвітяни масово були членами дільничних комісій, спостерігачами на виборах, активними й наполегливими агітаторами. Ще перед першим туром ми визначили слабкі місця в окремих районах, де особливо утвердилися соціал-демократи і влада жорстко використовувала адмінресурс. Ми опрацьовували села, висилали групи наших відомих активістів. Увесь наш актив день у день працював у селах. У розпал тих баталій в офіс «Просвіти» закинули бойову гранату. Гадаю, — аби нас зупинити, залакати. Це був безпрецедентний випадок у Львові за часів Незалежності. Кореспонденти запитували, чи «Просвіта» й надалі

проводитиме передвиборну роботу, чи вона вже вибита з процесу... Того ж дня наші п'ять груп виїхали в різні райони, я особисто мав три зустрічі в Старому Самборі.

Під час другого туру «Просвіта» відсилала в Дніпропетровську область перший десант спостерігачів зі Львівщини, 400 осіб — науковці, викладачі, студенти, вчителі — представники потужного інтелектуального середовища, добре підготовлені, адже ми провели спеціальне навчання. І на тих дільницях, де наші люди працювали, результати були суттєві.

На переголосування ми вже відправили до 800 осіб у Дніпропетровську область. І, будучи переконаними, що роблять надзви-

формаційний простір. Сама газета цього не зробить. Ми мали свою сторінку в Інтернеті, а зараз створюємо нову її модель, аби «підтягнутися» до читача, щоб люди, особливо молодь, мали потребу її відкривати. Ми вітаємо полтавську «Просвіту», яка має цікаву інтернет-сторінку. Це наша перспектива. Майже підготували відкриття теле-радіо сторінки — «Друкарська, 6» (на вул. Друкарській, 6 — наші офіси). У цій передачі будуть зустрічі з цікавими людьми. Такі заходи ми організовуємо, та хочемо, щоб була їх теле- й радіоверсія. Бо мало проводити локальні заходи із залученням певної кількості людей, — треба зробити їх доступними якнайширшим су-

спільним колам. Зробити це може тільки професійна й одержима людина: професіонал, який має бажання віддавати частину свого часу й інтелекту загальній справі. Такі люди є. За цей проект узявся Віктор Неборак із кількома однодумцями. Звичайно, сподіваємося на допомогу Центрального правління ВУТ «Просвіта».

Ми відкрили в першу чергу Культурно-просвітницький центр. Це приміщення ми отримали понад 2 роки тому в оперативне управління на 50 років. Жорстка боротьба за будинок тривала навіть після передачі його «Просвіті», тому що розташований він в одному з найпрестижніших місць у центрі Львова. Ми відстояли його, частково зробили ремонт. (Якраз у відремонтованій частині була розташована громадська приймальня Віктора Ющенка у Львівській області, керівник якої — я). Зараз частина приміщення належить

«Просвіті», частина — власність міста, тож продовжуємо «воювати» з міською владою за передачу нам приміщення повністю. Хочемо зробити тут кінотеатр, аби демонструвати українське кіно, щоб проводити презентації, акції інших громадських організацій, з якими співпрацюємо.

— **Якщо детальніше про цю співпрацю...**

— Коли говоримо про демократичне громадянське суспільство, мусимо усвідомлювати: а що ж є виразником і каталізатором цього громадянського суспільства? Це — громадські організації. Щодо ролі «Просвіти» стосовно інших громадських організацій, то «Просвіта» завжди була об'єднуючим началом. 2 роки тому ми створили об'єднання громадських організацій «Українська альтернатива», яке очолюю я як голова «Просвіти». Встановлено добрі традиції співпраці з усіма структурізованими організаціями Львівщини. Думаю, це унікальне явище. Ми не створювали ніякої надбудови, правлінь, адже кожна організація має власні завдання, займає свою нішу. Тут конкуренції не може бути: сьогодні на культурологічній, духовній ниві місця вистачить усім, — аби вистачило наполегливості й ентузіазму. Та коли об'єднати зусилля організацій, то ефект від спільної роботи значно кращий. Сьогодні до об'єднання входить понад 20 громадських організацій. З ними в нас не просто епізодичні контакти, а постійна, планова робота: зустрічаємося двічі на місяць, відпрацьовуємо перспективу, розробляємо напрямки діяльності й конкретні заходи, об'єднуємо зусилля й втручаємося в певні суспільно-політичні процеси, проблеми життя області й міста. Наприклад, заслугою «Української альтернативи» є те, що нарешті у Львові виділили приміщення для створення музею національно-визвольних змагань. Це питання не вирішувалося роками, та наша наполеглива жорстка позиція довершила цю справу. До речі, це приміщення на вулиці Лисенка, 23-а — історичне і дуже значиме, бо саме в ньому 136 років тому створено «Просвіту». Сподіваюся, що разом із громадськими організаціями ми «відвоюємо» це приміщення для культурно-просвітницького центру «Просвіти». Є чимало інших проблем, які ми спільно вирішували, і власне це — прояви громадянського суспільства.

● Спілкувалася
Леся ТКАЧ

ЗАЯВА

Як повідомили ЗМІ, в Україні засновано нову громадську організацію «Конгрес захисту української мови». Статус її — «міжнародний», форма публічного заявлення — «маніфест», який було надруковано в кількох газетах.

Безперечно: українську мову, доведену кучмівським режимом до занепаду вже в незалежній Україні, захищати необхідно. Держава сприяла подальшому зрощенню країни, а мовне питання розігрувала, як політичну карту.

За таких обставин стан української мови, її збереження і розвитку стали головною справою української патріотичної громадськості — Всеукраїнського товариства «Просвіта» ім. Т. Шевченка, головним статутним обов'язком якого якраз і є захист та утвердження нашої мови. Поруч із «Просвітою» активно обстоювала

ЧИЇ ЦЕ СПОНУКИ — ПОВЕРХНЕВІ ТА ПІДСПУДНІ?

Всеукраїнське товариство «Просвіта» ім. Т. Шевченка і Національна спілка письменників України стурбовані черговою спробою нав'язати суспільству паралельну структуру, — нібито у справі захисту українського слова.

рідну мову Національна спілка письменників України, долучалися інші громадські організації та політичні партії, широкі верстви інтелігенції. Досить назвати імена бодай таких відомих діячів, як Д. Павличко, В. Захарченко, П. Мовчан, А. Погрібний, А. Мокренко, О. Пономарів, П. Кононенко, В. Яворівський, Ю. Мушкетик, С. Плачинда, І. Ющук та ін.

І ось — нова організація, що її Мініост незбагненним чином зареєстрував до того, як відповідні збори відбулися в областях. Виникає запитання: чому ані «Просвіта», ані НСПУ, як і будь-хто з на-

званих вище осіб або інших, відомих в Україні авторитетів у питаннях обстоювання нашої мови, до її створення не були залучені, — ні в столиці, ні в областях? Чому вже розрекламований конгрес з'являється на світ Божий не за колишнього режиму, що так назбикувався над нашою мовою, а саме нині, коли небо над Україною та її мовою почало світліти? І, зрештою, чому ініціаторами конгресу стали особи, як-от його голова В. Стрілько, дії яких навряд чи спрямовує альтруїстична, самовіддана ідея?

Ініціатива, на жаль, позбавле-

на тривкої моральної основи, розрахунок і на «перехоплення» коштів, хай і невеликих, що їх виділяє влада для підтримки української мови, і на пожертви української діаспори, дехто з представників якої, не виключено, буде навіть розчулений із появи подібного конгресу.

Ми ж, ніяк не претендуючи на монополію у питанні захисту української мови, воліємо застерегти українську громадськість: у тих випадках, коли у вже існуючій структурі (та ще й з такими великими традиціями, як «Просвіта») «вклинюється» якась нова, краще варто

ставити запитання, — як, задля чого це робиться і чие це політичне замовлення? Досить згадати: колись з одного РУХу стало три; з Українського козацтва — постало 12—16 організацій; лише нещодавно було відбито спробу розколу НСПУ; на наших очах множить-ся кількість партій, які беруть у свою назву «народна»... У цьому проглядається кучмівська тенденція «розділяй і владарюй».

Що ж до ж української мови, то, — ми глибоко переконані, — свята справа її захисту не може пов'язуватися ані з амбіційністю, ні, тим більше, з вирахуванням наперед практицизмом.

Центральне правління ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка, Секретаріат НСПУ

У збереженому в черкаських архівах переписі селян чоловічої статі графині Олександри Василівни Браницької є запис про сім'ю Степана Андрійовича Семиренка, мешканця містечка Городище Черкаського повіту Київської губернії. У нього було троє синів — Хома, Федір та Оксентій.

Федір Симиренко — талановита, енергійна й вельми заповзятива людина, спромігся звільнитися сам і викупити з кріпацького рабства всю свою численну сім'ю та започаткувати самостійну комерційну справу. Невдовзі підприємець поріднився з колишнім кріпаком графа Самойлова зі Сміли — Кіндратом Яхненком.

Син Федора, Платон Симиренко, здобув блискучу економічну освіту в Росії і закінчив найпрестижніший на той час Паризький політехнічний інститут. Він став мозковим центром "Торгового дому братів Яхненків-Симиренка", спрямував діяльність фірми на торгівлю цукром.

Майбутній всесвітньо відомий учений-садівник і помолог Левко Платонович Симиренко народився 6(19) лютого 1855 року в с. Мліїв (на Платоновому хуторі) Черкаського повіту Київської губернії в добу розквіту фірми братів Яхненків-Симиренка. Саме завдяки їм на Платоновім хуторі на той час на повну потужність працював величезний семиповерховий Городищенський цукрово-рафінадний завод, побудований з урахуванням новітніх досягнень європейської техніки та технології цукрового виробництва.

Поруч розташовувався модерний машинобудівний завод, на якому виготовлялося не лише устаткування для цукрових заводів, але й було налагоджено виробництво перших у Росії суцільнометалевих пароплавів і парових двигунів для цукроварень. На певній відстані від промислової зони було вибудовано дивовижне житлове містечко з будиночками-котеджами для спеціалістів і службовців. Містечко освітлювалося газовими ліхтарями (на той час вони були рідкістю навіть у російських столицях). У ньому діяли безкоштовні технічне училище й заводська школа, бібліотека, лікарня, крамниця та їдальня. Заводська адміністрація формувалася з досвідчених зарубіжних і вітчизняних фахівців, а в школі та училищі викладали вчителі з університетською освітою. На заводі панувала атмосфера доброзичливого ставлення до робочого люду. Праця робітників добре оплачувалася, робочий час нормувався, а той, хто

заснавав каліцтва, отримував добру пенсію. Можна без перебільшення стверджувати, що Городищенські й інші заводи фірми братів Яхненків-Симиренка стали в Росії першими ластівками прогресивного народного капіталізму, в річці якого в XIX столітті почали розвиватися передові країни світу.

На жаль, сміливий городищенський соціально-економічний експеримент у жаклих умовах самодержавства й кріпацтва був приречений на загибель, бо підірвав підвалини Російської імперії...

На останньому курсі Новоросійського (Одеського) університету Левко Платонович Симиренко виконав велику наукову курсову роботу з органічної хімії. Вчена Рада природничо-математичного факультету надала за неї талановитому студенту вчений ступінь кандидата природничих наук. Проте звістка ця застала Левка Симиренка вже в Мценській пересильній в'язниці.

Майбутній відомий учений, ок-

Симиренки — древній козацький рід. Це прізвище увічнене в першому повному реєстрі Війська Запорізького за 1649 рік. У Вільшанській сотні Корсунського полку зустрічається ім'я Феска Семеренка, а в Смілянській сотні Чигиринського полку знаходимо ім'я козака Василя Семеренченка. Ще за часів Катерини II засновники симиренківського роду, волелюбні козаки Андрій і його син Степан відмовилися присягнути імператриці, через це родина потрапила до кріпацтва.

раса й гордість української та світової науки, Левко Симиренко в поліцейській Російській державі проходив по вельми великому і широковідомому в світі "процесі 193-х".

Маршрут "державних злочинців" пролягав на баржі по Волзі й Камі до Пермі, звідкіля шлях до Сибіру по Тюменському тракту. З Тюмені далі їх переправляли сибірськими річками через Тобольськ і Томськ. 600-кілометрову ділянку шляху від Томська до Красноярська заарештовані долали пішки. Вони перебували в дорозі протягом місяця. У середньому за добу арештанти проходили 35—40 км.

У вересні 1880 року партія політ'язнів прибула в кінцевий пункт — м. Красноярськ, де 22 їх залишили на поселення. Серед них були також Левко Симиренко та його майбутня дружина, відома польська революціонерка Альдона Гружевська.

Відомий золотопромисловець Кузнєцов, який жив у Красноярську, запропонував молодому вченому місце садівника у своєму оранжерейному господарстві. Для Левка Платоновича це виявилось справжнім дарунком долі. Він із головою поринає у проектування та

будівництво найсучасніших теплиць та оранжерей. Найрізноманітніші рослини з'явилися в оранжереях Кузнєцова. Тут були пальми і виноград, ананаси, різні овочі, численні квіти. Симиренко почав вирощувати в Красноярську українські карликові сади.

Улітку 1882 року Симиренка звинуватили в приналежності до групи "Червоний Хрест" — революційної організації "Народної волі". В одиночній камері страшної Красноярської в'язниці він просидів більше року, тут важко захворів на тиф і ледве не помер. Загострився також і ревматизм, який він придбав у в'язницях і по етапах. У Красноярській в'язниці Л. П. Симиренко взяв шлюб з Альдоною Емилівною Гружевською, яка також відбула свій термін у в'язненні. Невдовзі подружжя змушене було виїхати на нове місце заслання, у найвіддаленіший і найбільш непорядкований район Східного Сибіру — містечко Балаганськ Іркутської губернії, де Лев Платонович продовжував займатися вивченням місцевої флори.

1887 рік має увійти в історію як рік народження української садівничої науки. Мліївський розсадник Л. П. Симиренка став широко відомим у світі як провідний науковий заклад із плідництва. Висока

раз підтвердилася стара істина, що при пухкій поверхні ґрунту глибина промерзання слабша, ніж при щільній, а тому в однорідних рослин при однакових інших умовах, в одному випадку коренева система залишається неушкодженою, а в іншому більш чи менш відчутно страждає", — зазначав учений.

У Мліївському розсаднику вперше було впроваджено також зелене пікірування сіянців. До цього прийому вчений прийшов у результаті численних, іноді й невдалих дослідів.

Лише виняткова зайнятість помілогічними дослідженнями не дозволила Л. П. Симиренку підготувати капітальну працю з розсадництва. Її написання і видання входило до грандіозних творчих планів вченого. Здійснити батькову мрію наприкінці 20-их років зміг лише син, професор Володимир Львович Симиренко. Ґрунтуючись на багатому досвіді, нагромадженому в Мліївському розсаднику, та на підставі своїх багаторічних досліджень, він, незадовго до арешту, підготував і видав велику монографічну роботу "Плодовий розсадник" обсягом 24 авторських аркушів. Арешт Володимира Симиренка в 1933 році супроводжувався вилученням із

Вільямс, Улюблена Клапа, Бере Лігеля, Ренет шампанський, Розмарин білий, Ренет канадський, Пармен зимовий золотий, Ренет Ландсберзький.

Ренет Симиренка нині є основним торгово-промисловим сортом у багатьох районах України, Росії, Молдови, країнах Закавказзя і Середньої Азії. Тільки у Середній Азії питома вага Ренета Симиренка у промислових садах досягає 35 %. В Україні цей сорт вважається одним із найрозповсюдженіших і найулюбленіших у населення. Без перебільшення його можна назвати національним яблуком і візитною картою нашої держави.

Сумна доля спіткала всіх учнів і послідовників батька та сина Симиренків. У 30—50-ті роки "симиренківщина", як і "вейсманізм", "менделізм" і "морганізм", стали лайливими словами у лексиконі партійних ідеологів і псевдонаукових ортодоксів мічуринсько-лисенківської агробіології. Тільки за зберігання наукових праць Л. П. і В. Л. Симиренків у ті часи можна було одержати десятирічний строк і навіть "вишку". Левка Платоновича Симиренка було підступно вбито у власному помешканні на Платоновім хуторі в Різдвяні свята 1920 року, через місяць після встановлення більшовицького режиму в Городищі.

Як засвідчує онука вченого, Тетяна Володимирівна, багатющий родовий архів Симиренків енкаведисти спалили на очах сім'ї у помешканні професора Володимира Симиренка під час обшуку в ніч на Різдво 1933 року. Учня і сина Левка Платоновича, визначного вченого-садівника й помолога, організатора садівничої науки в країні, наукового керівника першого Всесоюзного інституту південних плодових і ягідних культур Володимира Симиренка — після п'ятирічних мук по тюрмах і ГУЛАГівських таборів розстріляно у вересні 1938 року.

Рукопис "Помології" зберігся завдяки дітям Левка Платоновича. Ще в 1933 році професор В. Л. Симиренко, передчуваючи неминучість арешту, передав на збереження сестрі безцінний рукопис батьківської "Помології" та найцінніші матеріали родового архіву. Їх ретельно замурували у внутрішній стіні київського помешкання Тетяни Львівни. Будинок уцілів під час війни, і рукопис добре зберігся. Його дістали зі схрону лише після 1956 року...

● **Петро ВОЛЬВАЧ**, доктор філософії в галузі біології, академік

На фото: Левко Симиренко в різні роки свого життя.

книгозбірень і знищеням творчого доробку видатного вченого.

Промислові сади не тільки в Україні, а й у більшості районів дореволюційної Росії беруть свої витoki від помілогічного розсадника Л. П. Симиренка. Багато з вивчених і рекомендованих вченим сортів плодових культур міцно увійшли в промисловий сортимент України та інших держав. З-поміж них слід назвати сорти груші Бон Кретьєн

ТОЧКА ЗОРУ

НАШ ПРОСТІР МАЄ
БУТИ НАШИМ!

Є передачі короткохвильових радіостанцій: “Авторадіо”, “Мелодія”, “Русское радио”, різного формату “Шансони” та інші.

Двічі на добу радіо “Мелодія” подає передачу “Хронограф” — “О замечательных людях и событиях нашей эпохи”. Авторі передачі надають перевагу відомим представникам царсько-радянської доби, світовим діячам і досить рідко — українським. Якби автори були неупередженими, то на сторінках “Енциклопедії українознавства” вони знайшли б чимало імен українців і подій, які заслуговують не тільки на згадку, а й повагу.

Правовою перешкодою щодо захисту національної безпеки залишається анонімна Угода між Кабінетом Міністрів України і Урядом Російської Федерації про співпрацю в галузі телебачення і радіомовлення від 23 жовтня 2000 року. Хто й коли відкриє всі формати цієї угоди для широкого загалу?

Передачі українського телеканалу “Культура” (УТ-1) сховали від телеглядачів далеко за північ (з 3 год. до 5 год. щопонеділка).

Цілоденно мовить російською телеканал “Україна”, віддзеркалюючи погляди сепаратистів та проросійські інтереси.

Усі концертні зали, філармонії, театри, інші видовищні заклади всуціль окуповані російською попсою. Внаслідок цього українську культуру витіснено на задвірки. Ніхто не контролює сплати податків цими горе-гастролерами, а вони безперешкодно викачують з України колосальні грошові суми, тут же їх конвертують у долари та євро, вихолощують запаси твердої валюти.

Зумисно зруйновано матеріальну базу кінематографії. Нас частують заїждженими радянськими фільмами. Інколи розбавляють “Сорочинським ярмарком”, озвученим мовою Верки Сердючки. Та переважають на телеекранах сучасні іноземні фільми, далекі від “утвердження творами кінематографії ідей гуманізму, загальнолюдських, національно-культурних та духовних цінностей”.

За даними моніторингу Міністерства культури України, національні фільми займають лише 10 відсотків з 30 передбачених нормативами. А щоб хоч якось замаскувати українофобство, абorigенам замість українськомовного озвучення фільмів подають титри українською. Це принижує нашу національну гідність.

Політичний режим Л. Кучми успішно похоронив три державні програми впровадження та розвитку української мови. І встиг затвердити четверту на 2004—2010 роки; 20 квітня ц. р. Верховна Рада України має розглянути не стан української культури, а культурну політику, про дотримання законодавства чомусь немає і згадки у відповідній постанові парламенту.

Мовне середовище, мовне будівництво — прерогатива держави. Обіцянки про будівництво справжньої незалежної демократичної України з міцними й матеріальними підвалинами на руїнах української культури, на наш погляд, залишаються лише “добрими намірами”.

• **О. ДУБОВИК**, голова Співки патріотів України і ще 13 підписів голів місцевих громадських організацій, м. Суми

ФЛЮГЕРОГРАФІЯ БЕЗВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

До редакції надійшов лист від п. Деркача В. І. з с. Широке Дніпропетровської області, який подаємо повністю.

Можливо, зараз це здається старомодним, проте дотримуюся думки: людина не флюгер, а тому повинна бути послідовною в словах і діях.

До чого ведуть? Ще задовго до виборів президента, виступаючи на форумі демократичних сил у Дніпропетровську, В. Ющенко дорікав тодішньому Президенту за те, що той не виконав своєї передвиборної обіцянки про надання російській мові статусу державної. З цього можна було зрозуміти: в майбутньому це треба виправити. А вже коли став кандидатом у президенти, в його передвиборній програмі було записано, що в разі перемоги він докладе неабияких зусиль щодо розширення сфери вживання мови сусідньої держави. Очевидно, в розвиток цієї програмної засади нинішнього гаранта його союзник і сподвижник О. Мороз і вніс до Верховної Ради проект закону № 3410 про надання російській мові статусу державної.

Тож чи логічно й етично здійснювати з цього приводу галас?

В. ДЕРКАЧ, ветеран праці і голова Широківського осередку **P.S.** Між іншим, у своїй книзі “Україна — не Росія” колишній президент Л. Кучма застерігає всіх нас від цього неоправданого, навіть убивчого кроку.

В епоху доведення плюралізму до абсурду, на жаль, вистачає прикладів демократичної аномалії,

або точніше — аномальної демократії. Усі про всіх говорять; причому, все що хочуть. Нині це вже називається не банальним *пліткарством*, а *різноманітністю суджень*, що обґрунтовується правом на самовираження.

Воно б і це ще можна було б терпіти, якби жовчне критиканство як побічний піняво-пліснявий продукт, що з’явився обабіч чистої помаранчевої хвилі, не став останнім часом модним засобом обливання нової, молоді, кількатижневої влади, якщо не брудом, то хоча б сумнівами і підозрами.

Як відомо, газета “Слово Просвіти”, починаючи од 15 липня 2004 р. першою з українських (і світових!) мас-медіа опублікувала програми В. Януковича, П. Симоненка, О. Мороза, В. Ющенка. Варто звернути увагу читачів на публікації “Не всі програми — програми” (ч. 29 і 30 “СП”) та “Чим багаті кандидати” (ч. 31 “СП”).

Програму кандидата в президенти В. Ющенка ми з подробицями подавали в розширених матеріалах під заголовками “Віктор Ющенко: Нам потрібно лише одне...” (ч. 31 “СП”) та “Програма, в якій чітко видно кінцевий результат” (ч. 32, 33, 34 “СП”).

Чіткість кінцевого результату обумовлена в програмі кандидата В. Ющенка десятьма кроками нової влади назустріч людям:

1. Створити п’ять мільйонів робочих місць.
2. Забезпечити пріоритетне фінансування соціальних програм.
3. Збільшити бюджет за рахунок зменшення податкового тиску.
4. Рішуче руйнувати корупцію,

змусити владу працювати на людей.

5. Створити безпечні умови для життя людей.

6. Захистити цінність сім’ї, повагу до батьків і права дітей.

7. Сприяти духовності, зміцненню моральних цінностей.

8. Сприяти розвитку українського села.

9. Підвищити боєздатність війська, повагу до людей у погонах.

10. Проводити зовнішню політику в інтересах народу України.

Повторюю: цю програму Віктора Ющенка — кандидата на пост Президента України — було в подробицях надруковано в “Слові Просвіти” впродовж липня—серпня 2004 р. Тоді ще нікому не могло прийти в голову, що трапиться хоча б щось подібне до наступних помаранчевих подій.

Але нині кожен бажаючий може самостійно порівнювати реальні кроки нової влади з програмними положеннями і робити власні висновки.

Чесно кажучи, для висновків ще час не настав. Нова влада лише почала розгрібати “авгієві стайні” та ставити нових людей на керівні посади в головних галузях національного господарства. Нова влада лише почала розгрібати те, що нагромаджувалося роками.

Немає жодних підстав порівнювати нинішнє керівництво України з флюгером. Немає хоча б тому, що команда В. Ющенка не пішла за роздмуханим попередниками вітром брехні й корупції, а дружно виступила проти цього “вітру”. Цілком очевидно є та-

ПОДВІЙНЕ ДНО

кож послідовність команди Президента в словах і діях, зокрема щодо наведення порядку в трьох ключових чинниках розвитку економіки: власність та інвестиції, фінанси та бюджет, кадри та система управління.

І є цілком очевидним, з якою метою це робиться, — з метою створення нових робочих місць і пріоритетного фінансування соціальних програм.

З огляду на лист дописувача п. Деркача В. І. я ще раз уважно перечитав програмні положення В. Ющенка, його виступи й коментарі. І не знайшов там навіть натяку на тезу, що її постулює п. Деркач щодо Народного Президента (“*докладе неабияких зусиль із розширення сфери вживання мови сусідньої держави*”).

Звинувачувати Президента Віктора Ющенка в проросійських симпатіях (у тому числі на мовно-мові ґрунті) — це, як мінімум, справді *нелогічно й неетично*. А тим більше нелогічно й неетично подавати черговий висок О. Мороза як “*розвиток програмної засади*” В. Ющенка. Тим більше, що “програмну засаду”, мабуть, висано з пальця дописувача.

У кожному разі, всім нам треба з почуттям великої відповідальності усвідомити, що між категоричною емоційною переконаністю і провокативністю дуже мала дистанція.

Хоча, можливо, для деякого немає великої різниці між *здійманням галасу і рішучим шляхетним виступом* в обороні рідної мови проти чужоземних зазіхань.

• **Євген ГОЛИБАРД**

ВІЧНА ПАМ’ЯТЬ

УПОКІЙ, ГОСПОДИ,
ДУШУ МИКОЛИ САЄНКА

Микола Іванович відомий нам як послідовний борець за Українську Церкву, постійний читач і дописувач “Слова Просвіти”. Вірний син України, він кликав за собою інших власним прикладом, словом і ділом, ніколи не залишався байдужим до несправедливості. Хворе серце не витримало надмірних переживань. В останню путь його проводжали друзі, вдячні полтавчани.

Редакція висловлює співчуття рідним і близьким Миколи Саєнка.

Вічна йому пам’ять, пухом рідна земля.

ГІРКІ РОЗЧАРУВАННЯ

В українців, українських патріотів були великі надії на те, що з перемогою В. Ющенка на виборах 2004 р. Україна, нарешті, стане українською. З якими великими труднощами переміг В. Ющенко на цих виборах, — знають усі. Як ми переживали за Ю. Тимошенко і які були раді, коли на табло у Верховній Раді висвітілася цифра 373.

Але, на превеликий жаль,

на цьому наші радощі закінчилися і настав час гірких розчарувань.

Відомо, що на рівень патріотизму в державі, на рівень користування державною мовою найбільше впливають освіта молоді й працівники МВС. І ось, саме на посади міністрів цих міністерств призначають людей Мороза, який ратує за другу державну мову в Україні. Що це? У східних і південних

ПРО ДВОМОВНІСТЬ
КРАЩЕ НЕ ЗГАДУВАТИ...

Поняття двомовності в нас парадоксальним чином узяли на озброєння принципи одномовники — ті, хто не знає і не хоче знати української мови, тоді як ті, кого вони називають націоналістами, власне, і є двомовними, бо володіють і користуються обома мовами. Хочте двомовності — будь ласка, опануйте й українську мову, а не розколюйте суспільство за мовною ознакою.

Якщо ж говорити про двомовність у широкому аспекті, то треба бачити принципову різницю між культурним білінгвізмом та ідеологічно запрограмованою двомовністю радянського типу, якій призначалася роль перехідного етапу до тріумфальної одномовності.

Це питання у нас недостатньо досліджене, як і низка

менш важливих: вплив руйнації національної мови на духовно-психологічні та соціальні параметри суспільства; функціонування та розвиток мови в параметрах елітарного мислення та масового вжитку; функціонування мови як кардіограма історичного буття нації; можливості й форми впливу національно-культурної політики держави на мовну практику різних верств суспільства; зрештою, міра впливу державного статусу української мови на мовну дійсність.

Щодо вимог надати російській мові статус другої державної, то варто б спочатку спрогнозувати наслідки. На мій погляд, такий захід не змінив би позицію російської мови, оскільки незайнятого нею простору майже не лишилося, зате одразу другого дня зник-

ДУМКА ПАТРІОТА

областях України, де патріотизм людей і любов до української мови не на дуже високому рівні, там на посади голів обласних адміністрацій призначають людей, які навіть не володіють українською мовою. Що вже тоді казати про їхній патріотизм до України і всього українського?

Нічого не розумію!

• **В. ЮРЧАК**, с. Дублянка Харківської обл.

РЕЗОНАНС

нують українські декларації і декорації нашої держави — вивіски, реклама, офіційні документи українською мовою. Хоча картина стане “прозорошою”, але шкода розлучатися з ілюзією, що живемо в українській державі. На мій погляд, про державний статус російської мови в Україні варто буде говорити лише тоді, коли Україна досягне фактичної, а не формальної рівності з нею — в Україні-таки. Мені думається, що в разі надання російській мові статусу другої державної, вона швидко стане першою, бо тоді частина хохлів і українців повернуться до “всем понятного и могучего”... Почнеться еволюція зниження української мови в державних закладах, підприємствах, війську і залишиться вона в маленьких містечках і селах, як це є зараз у кількох регіонах Східної України.

• **Степан БОЙКО**, м. Івано-Франківськ

КОЛО ДРУЗІВ

Нещодавно відбувся творчий вечір лауреата Фестивалю-конкурсу працівників установ освіти м. Київ “Таланти твої, Україно!” Лариси Олексіївни Зіганшиної.

Учитель... Йому в нашому суспільстві виведено дуже важливу роль: не лише давати дітям основи знань, але й торкатися найтонших струн дитячої душі, пробуджуючи в ній найдорожчу мелодію доброти. І зробити це може лише такий наставник юних, який сам має у серці високі почуття. “Творчі вчителі — еліта освіти” — саме таку назву має один із напрямків роботи Будинку вчителя. У рамках цього проекту щороку проводиться Фестиваль-конкурс працівників установ освіти м. Київ “Таланти твої, Україно!”. Одним із лауреатів Фестивалю в номінації “Авторська поезія і проза” стала Лариса Зіганшина, вчитель, поетеса, автор казок та оповідань для дітей, творча особистість, людина з особливим відчуттям краси життя. Такі вчителі своїм поетичним словом й виховують у душах дітей найсвітліші почуття. І так буде завжди тому, що Доброта — вічна! Так представила учасникам вечора Ларису Зіганшину завідувача організаційно-масовим відділом Будинку вчителя — Віра Єфименко. І зачитала вітальну телеграму від Президента України Віктора Андрійовича Юшенка.

“Навряд чи можна знайти людину, яку не чарував би дивовижний світ казки, що вміщує життєдайний вогонь добра й правди, що утверджує найсвітліші людські риси...”, ці слова освітлюють передмову до книги Л. Зіганшиної “Доброта вічна”. Коли знайомишся з книжкою, то відчуваєш, як черво-

«ДОБРОТА ВІЧНА»

ною стрічкою проходить через кожен твір збірки чуйність, ніжність, довіра, почуття обов'язку, доброзичливість, сумління. Формування цих високих моральних якостей розкриває через Біблійні перлини наука про духовність, дорогоцінний внутрішній світ, про який так слушно писав ще Григорій Сковорода. З бережним почуттям автор говорить про любов до Матері Природи, до кожного її створіння, і, насамперед, до людини. Бо створення людини є вінцем Божим у всьому творінні Всесвіту.

Лариса Зіганшина — вчитель, для якого головним є не тільки навчити дитину, а й пробудити в ній найкращі людські чесноти. Вона бачить у тому, що стала вчителем, свою долю, і присвячує професії свій час, душу, серце. У залі були присутні її колеги, науковці,

журналісти, учні. Так, Юля Кацімон, яка прийшла з подругою та бабусею на творчий вечір, розповіла, що враження від занять із філософії, бо саме цей предмет викладала в річковому й морському коледжі І. Зіганшина, спонукали послухати улюблену вчительку ще раз.

Про надзвичайний талант учителя розповідали і її колеги. Директор коледжу — Надія Василівна Шудякова привітала родину Л. Зіганшиної і висловила сподівання, що на письменницькій ниві з'явилася нова самобутня зірка. Головний консультант секретаріату верховної Ради, Віце-Президент Європейського форуму миру, кандидат історичних наук — Віль Михайлович Ромашенко підкреслив, що поетичний талант авторки виявляє глиби-

ну значимості її творів, де вдало поєднується далеке історичне минуле з майбутнім. Справді, Україні є чим пишатися, українці черпають натхнення від генія Українського слова — Т. Шевченка, саме це й відчувається в творах Лариси Олексіївни. І подарував тільки що видану книжку “Псалми Давидові” в перекладі Т. Шевченка. Також ідеї добра несе поезія Зіганшиної. Привітав її творчість словами Тараса Григоровича: “Налилося щедre моє жито, щоб мільйонами зерен прорости”. То несіть, шановна Ларисо Олексіївно, добро, яке віками несли наші слов'яни ще з трипільської сім'ї. Цим вечором змінюється животворний потік оновленої України. Коло друзів та однодумців зростає.

• **Валентина ЄФРЕМОВА,**
мистецтвознавець

ДО 10-РІЧЧЯ З ДНЯ СМЕРТІ

Якщо мені пам'ять не зраджує, — що цілком природно у 85 років від роду, — наша перша зустріч із Тарасом Мельничуком відбулася влітку 1968 року в редакції газети “Верховина”, що виходила у Вижниці на Буковині. До приміщення, де я чаклував над макетом чергового номера часопису, стрімкою ходою увійшов ставний юнак надзвичайної вроди. Високе чоло, темно-русявий чупер, зеленаві очі з іскринками широкого усміху. Одне слово, — типовий гуцульський легінь. Він стояв по той бік стола і зверху вниз дивився на мене; зігнувшись над столом, я підвів голову.

— Що ви хотіли? — спитав коротко.

— На вас подивитися, — так само коротко відповів він.

— І це все?

— Ні, не все. — Він відрекомендувався і поклавав переді мною на стіл невеличку книжечку.

Це була збірка поезій Тараса Мельничука “Несімо планети любов”, видрукувана в ужгородському видавництві “Карпати” 1967 р.

— Я приніс вам нові вірші, подивіться, може, надрукує. — І подав мені учнівський зшиток, списаний каліграфічним почерком.

Я пробіг очима кілька віршів і, підвівши голову, глянув на Тараса:

— Ваші вірші варті уваги, але ж ми пишемо про м'ясо і молоко...

— Я так і знав, — перебив він мене. — Всі редактори від різних матерів, та всі однакові.

Я не був редактором, я був відповідальним секретарем редакції, ще й з дуже невисоким авторитетом і підозрілим минулим, ба, більше — безпартійний. А редактор наш, царство йому небесне, віршів не зносив.

Удруге ми зустрілися з Тарасом Мельничуком у мене на квартирі після його звільнення з Кучинського табору № 36. За роки, що ми не бачилися, поет з Уторопів на Гуцульщині, кажучи його словами, “пережив сотні бур і негод”. Працював і газетярем, і лісорубом на Крайній Півночі, служив в армії, був шахтарем у Донбасі, теслю в Красноярському краї, будівельником на “Криворіжсталі”. Заочно навчався в Літературному інституті.

Свідомо прирікши себе на загибель в умо-

КАРМА ТАРАСА МЕЛЬНИЧУКА

вах дикого режиму, він здобув певність і право, щоб не “Не прирости до вітчизн чужих, А бодай прорости маками гарячими на твоїй, Україно, тернистій межі”. То були уривки з поеми “Калинові ключі”. Я чув їх — і не чув, я не знав, що вони написані 30 років тому, як і не відав того, що вони перебували у в'язниці за сімома замками наперекір волі поета.

Ми пили міцний чай і розчавлювали в переповненій попілничці недопалки. Уся кімната була виповнена Тарасом, навіть шибки у вікні віддзеркалювали його обличчя. Поет, чия пристрасть і вогненне слово завжди хвилювали, скінчивши читати вірші, сидів прихилений і спустошений, зовсім не помічаючи, як до вікна крадькома заглядає світанок. Про що він думав? Про вже перейдені віхи життя? Чи про роки самотності, що чекають на нього? То була дорога в безвість або, може, у щось незрівнянно більше й значущє — повернення... (Див. мою книжку “З доріг далеких і близьких”. — К. В-во імені Олени Теліги. 2001. С. 146.)

У серпні 1988 р. Тарасові Мельничуку виповнилося 50 літ від роду. Ми, кілька побратимів і шанувальників поета, відзначали його іменини в нього ж удома на кичері Мальцева. Була чарка та подарунки. Палкі обійми і зворушливі привітання. У дверях хати, наче розп'ята, стояла рідна матуся поета, згорювана і стражденна. А Тарас із нетерпінням чекав виходу в світ книжки поезій “Князь роси”. Чекав і не вірив, що вона може вийти... Книжка таки побачила світ і дістала високу оцінку громадськості. Доробок поета був ушанований державною премією імені Т. Г. Шевченка. Визначний літературознавець Микола Жулинський у передмові до книжки поезій Тараса Мельничука підкреслив: “Треба бути геніальним поетом, як Тарас Мельничук, аби могли відчутти і передати найглибшу сутність життя і самої людини... Його поетичний світ надзвичайно розлогий; в ньому немає ні часу, ні простору; він ширяє в віках, у наших віруваннях, в наших легендах, — це той світ нашого національного буття, нашого національного космо-

су, що його емоційно і раціонально збагнув і пізнав поет:

*На мене суне чорна лавина,
Я зібгався у грудку,
Неначе жолудь,
Жду, коли в мене проросте Україна.”*

І чи не тоді мені вперше спала думка про карму імені Тарас, відомого й дорогого кожному українцеві як щось святе. Неперевершено близьке й цінне. Що воно значить? Згадав стародавніх греків — бо ж воно від них походить, закодувавши в собі дивовижну енергетику. Тарас — це провідник, що веде до бентеги і сум'яття, завдає турботи, проявляючи прямолінійність і впертість, котрі межують із затятістю. Його карма кличе до рішучих дій, досягнення накресленої мети, водночас проявляючи підвищену чуттєвість і рішучість. І у цьому коді вся тайна поезії Тараса Мельничука, як, власне, і життя.

... Раптово, як грім з ясного неба, Гуцульщину вразила страхітлива вістка: 29 березня 1995 року в Коломії помер Тарас Мельничук. Як жив, так і відійшов у засвіти: в унісон йому бунтівниче вибухла природа, падав густий мокрий сніг, тужно трембітали в горах карпатських.

Тарас Мелиничук міг би ще багато створити. На жаль, злий фатум передчасно обірвав його звитяжний і бунтівничий шлях...

Щоб не згасла людська пам'ять про його безкомпромісність і щедру обдарованість, на Івано-Франківщині запровадили щорічну літературну премію імені Тараса Мельничука (1997 р.). Першими лауреатами стали Оріся Яхневич, Дмитро Гринків і Михайло Василенко. Потім були увінчані премією Беркута карпатських гір відомі митці Ніна Гнатюк, Ярослав Дорошенко, Ярослав Ярош, Манолій Попадюк, Михайло Пилатюк, Олекса Різників. Премія ім. Тараса Мельничука розгалужується, наче дерево на-весні, й набуває всеукраїнського значення. Співєць Гуцульщини того вартий.

• **Іван ГРИШИН-ГРИЦУК,**
м. Вижниця

НОВИНИ

ПЕРЕМОЖЦІ ВЖЕ Є, АЛЕ ПРО НИХ НАРАЗІ МОВЧАТЬ

Шевченківський комітет уже визначився із переможцями. Цього року лауреатів найпрестижнішої вітчизняної премії аж дев'ять. Найбільше їх у номінації “Література, публіцистика та культурологія”: Сергій Кримський, Михайлина Коцюбинська, Михайло Слабошпицький, Марія Матіос та Микола Воробйов. У номінації “Музичне мистецтво” перемогли львів'яни — Віктор Камінський та Юрій Ланюк, а в номінації “Образотворче мистецтво” — ужгородський художник Володимир Микита та авторський колектив скульптурного комплексу “Відродження”.

Але переможцями всіх вищезазначених можна буде вважати лише після підписання указу Президентом України на початку березня, як це відбувається щороку. А 9 березня в приміщенні Національної опери України традиційно мало би відбутися нагородження. Хоча подекуди, що, наразі, лауреатів будуть нагороджувати вдома, а не в столиці.

ЗІРКИ ЗБИРАЮТЬСЯ В БІЛІЙ ЦЕРКВІ

25—26 лютого в Білій Церкві проходилимуть Дні української книги. Організатори обіцяють гала-концерт із участю Марії Матіос, детективіста Андрія Кокотюхи, братів Капранових, Андрія Куркова, Олександра Ірванця та Василя Шкляра. Це майже зірковий підбір українських письменників, враховуючи, що більшість із них стало лауреатами багатьох конкурсів (Львівського Форуму, “Коронації слова”, “Книжки року”), а Курков щойно був членом журі берлінського кіноконкурсу “Берлінале”.

ВЕЛИКІ КОНСПІРАТОРИ

Відомі також переможці конкурсу “Книжка року” 2004”. Правда, наразі лише організаторам, які за-тять мовчати, ігноруючи запитання журналістів, авторів, видавців і власних експертів. До особливо допитливих організатори лише усміхаються й інтригуюче просять зачекати до березня, а самі тим часом готують традиційний “BEST” — збірник найкращих рецензій та інтерв'ю, “присвячений” книгам-переможцям.

“ЄВРОПЕЙСЬКИЙ КВАРТЕТ” БРИТАНСЬКОЇ РАДИ

Британська Рада в Україні здійснює новий проект — “Європейський квартал”, який “має на меті відповісти на запитання, якою була, є і буде концепція Європи”. Вперше буде розглядатися “нова” Європа — без центру. У рамках проекту буде проведено конкурс серед старшокласників та студентів, конференції та творчі майстерні. Конкурс оголосять наприкінці березня цього року. А до участі в конференції вже сьогодні зголосилися вчені й митці Польщі, Великої Британії, Бразилії, Франції, Словенії та Німеччини.

ВШАНУВАЛИ ПАМ'ЯТЬ

21 лютого члени Всеукраїнського жіночого товариства ім. Олени Теліги традиційно вшанували пам'ять відомої поетеси та її чоловіка Михайла Теліги. Відбулися панакхиди та мітинг. Нагадаємо, що 1942 року Олену Телігу, її чоловіка та багатьох друзів — членів українського підпілля було розстріляно нацистами в Бабиному Яру. Поетесу було попереджено про загрозу арешту заздалегідь, але її моральний максималізм не дозволив виїхати з Києва. Теліга не погоджувалася рятуватися втечею після того, як у своїх віршах закликала народ боротися. Вона до кінця залишалася вірною своїм принципам. Друзі поетеси згадують слова одного з катів: “Я не бачив мужчини, щоб так героїчно вмирав, як ця гарна жінка”...

• Підготувала
Марія КРИШТОПА

УКРАЇНСЬКІ ВІЗІ

Увага української спільноти — і міжнародної також, — прикута до перших кроків нової влади. Час ейфорії, коли гасло “Нас багато, нас не подолати!”, яке змусило колишній режим тремтіти й подавало надії багатьом на краще майбутнє, минув. Тепер на черзі — практичне втілення тих надій. Та, як і можна було передбачити, у різних прошарків населення, у різних політичних груп і бізнесових еліт ці надії та сподівання виявилися дуже різними, а нерідко — й протилежними. Завдання нової влади полягає в тому, щоб, *по-перше*, виконати бодай найгучніші власні обіцянки, дані народом під час виборів і Помаранчевої революції; *по-друге*, консолідувати суспільство не тільки за регіональними, а й, передусім, за економічними та соціальними інтересами.

Опонентами нової влади не стали, всупереч логіці та гучним заявам, колишні супротивники по виборній кампанії. Бо, як з'ясувалося при пильнішому погляді, передвиборні обіцянки протилежних сторін у багатьох питаннях, надто соціальних, мало чим відрізнялися; отже, опонувати немає чому примамні доти, доки нова влада не дасть для цього конкретних приводів. До того ж, ряди опонентів після поразки помітно поріділи: багато хто із впливових людей вирішив спробувати задовольнити власні інтереси в рамках політики нової влади, всіляко демонструючи лояльність до неї; інші — притихли, приголомшені гіркою програшу, вицикуючи, що ж воно далі буде. Тому місце прихильників Януковича в опозиційному строю зайняли різні екстремально-радикальні групи на кшталт симбіозу сумновідомого братства Дмитра Корчинського та найпрогресивніших соціалістів під орудою негавомної Наталії Вітренко. Комуністи Петра Симоненка традиційно залишаються опозиційними, хоча щодо режиму Кучми ця опозиційність була штучною, здебільшого словесно-пропагандистською, оскільки в принципових питаннях необільшовики в особі свого керівництва завжди йшли на змичку з тодішньою владою.

Звичайно, не брати до уваги наявності таких сил, попри їхню незначність, було б помилкою. Проте в новій владі є інші, реальніші загрози й перешкоди. Їхні корені слід шукати в новому переформатуванні політичних еліт внаслідок нової суспільно-політичної ситуації в країні та в перших кроках різних відгалужень нової влади, яка ніяк не може крокувати в ногу.

У чому ж полягають ці загрози й перешкоди?

ПЕРЕДУСІМ, у неузгодженості позицій і дій самої влади. Поки що мало часу минуло, щоб серйозно оцінювати її перші кроки, надто у виконанні широко розрекламованих програмних обіцянок. Так, наприклад, Президент Віктор Ющен-

ко твердо заявляє, що в державну власність будуть повернуті стратегічні підприємства, які були приватизовані з порушеннями чинного законодавства, але це не стане суцільною реприватизацією і список їх обмежиться тридцятьма. Майже водночас Прем'єр-міністр Юлія Тимошенко категорично твердить, що “прихватовано” було й потрапило в нечесні руки 3000 об'єктів, і всі вони будуть повернуті державі. Така рішучість багатьом до вподоби, але неузгодженість позицій вищих керівників, по-перше, підтримує інституції української влади; по-друге, збільшує кількість невдоволенних за рахунок середнього бізнесу; а по-третє, сіє сумніви серед потенційних інвесторів і може від-

ральність ними сподіяного і справедливості вжитих заходів.

ДРУГА, а за значенням перша, опозиційна сила, яка криється в надрах українського суспільства і раз у раз нагадує про себе, — це проросійськи налаштована частина населення, зокрема в східно-південних областях і Криму, та різні промосковські громадські організації, які становлять так звану п'яту колону. До них завжди можуть приєднатися комуністи (чи навіть стати на чолі їх), а також згадувані вже прогресивні соціалісти. Збуджені й роздратовані чітким європейським курсом Президента та його Уряду, ці сили будь-якої хвилини можуть потужно виткнутися (за умови об'єднання та стимулювання як зсередини, так і ззовні) на політич-

НОВА ВЛАДА: ПЕРШІ ТРУДНОЩІ ТА ПЕРЕШКОДИ

штовхнути їх, зокрема зарубіжних, що негативно позначиться на інвестиціях в українську економіку.

Отже, якщо говорити про реальну опозицію до влади, то її слід шукати серед *учасників бізнесу, передусім, великого, яких торкнеться наведення законності в приватизаційних процесах і які можуть втратити ту частину власності, що здобута нечесно, але яку вони вже звикли вважати своєю кров'ю.* При слабкому нині розвитку середнього й дрібного бізнесу це може вилитися в серйозні неприємності, оскільки олігархам важко погодитися з неминучими втратами. Тим більше, що опозиційні дії, враховуючи значні фінансові можливості цих груп, можуть завдати чималого клопоту. Ось чому владі слід, спираючись на розвиток так званого середнього класу, довести ображеним скоробаттям амо-

ній карті України. При цьому вони зовсім не беруть до уваги чітких та зрозумілих заяв Ющенка, що Росія — наша сусідка, що вона завжди буде нашим партнером, але взаємини з нею будуватимуться прагматично, на паритетних засадах із урахуванням інтересів обох країн.

Цілком зрозуміло, що тут не можна скидати з рахунку *можливі дії Москви на підтримку українофобських тенденцій*, про можливість яких російські політики вже заявляють. З огляду на все це, загроза сепаратизму під личиною федералізації, активного протистояння українським інтересам, від-

стоювання яких задекларувала нова влада, є цілком реальною. Вочевидь, їй треба протиставити не тільки волю народу, яку він висловив на референдумі 1991 року, а й за необхідності продемонструвати *й силу народу, як це було зроблено під час Помаранчевої революції.*

ТРЕТЄ, чого слід остерігатися Президентів — це перетворення в опозиційну силу прихильників спікера парламенту Володимира Литвина, який останнім часом чимало уваги приділяє власному іміджу та багато досягнув у справі його зміцнення. Він вчасно помітив приреченість режиму Кучми і зумів, не пориваючи із самим Кучмою, підіграти опозиційним фракціям Віктора Ющенка та Юлії Тимошенко. І постав завдяки цьому таким собі виваженим політиком і миротворцем, попутно зміцнюючи власну фракцію аграріїв у Верховній Раді, лідером партії яких він був

не так давно обраний. Хто уважно стежить за розпадом колишньої провладної більшості після перемоги Ющенка, той помітив, що значна кількість депутатів, які масово побігли зі своїх фракцій, приєдналася не до “Нашої України” і не до БЮТУ, а до тієї парламентської сили, яка підтримує спікера. Варто взяти до уваги також заяву Литвина, що не демократично (!?) формувати в парламенті нову більшість, що така більшість може бути створена тільки після нових виборів, які мають відбутися за партійними списками. Справжню суть такої позиції можна зрозуміти однозначно: спікер не хоче створення нової більшості не стільки тому, що свіжі в пам'яті методи тиску, шантажу й підкупу, завдяки яким була створена й трималася колишня прокучмівська більшість, скільки тому, що боїться втратити спікер-

ське крісло, а з ним і політичну вагу в суспільстві. Тим більше, що багато хто добре знає, що Володимир Литвин — людина Кучми, до того ж ще й фігурант касетного скандалу, зокрема щодо Гон'гадзе, кримінальну справу у зв'язку з убивством якого ще не доведено до кінця. Зовсім недавно Голова Верховної Ради зробив ще одну заяву, яка нібито пов'язана з намаганням Президента й Уряду “переманітити” на свій бік вищі судові установи — Конституційний та Верховний суди. Конкретних фактів на підтвердження спікер не навів принаймні для преси, проте знову натягнув на себе тогу незламного борця за демократію з новою владою; з колишньою з цього приводу він не воював.

ЧЕТВЕРТА загроза для нової влади криється всередині її самої.

Не встиг уряд ухвалити постанову про заборону реекспорту нафти, як міністр юстиції Зварич заявив про свою незгоду і пригрозив відставкою. Як повідомили засоби масової інформації, суть розбіжностей нібито полягає в тому, що ухвала торкається бізнесу, яким займається дружина міністра — Світлана. Якщо це справді так, то чого ж тоді варте присягання представника нової влади завжди і в усьому виходити з інтересів української держави й українського народу, а не зі своїх шкурних?

Відомі вимоги Ющенка до нових членів уряду: відмова від власного бізнесу й від лідерства в політичних структурах. Але раптом всупереч Президентів Глава його уряду заявляє, що не залишить керівництво партією “Батьківщина”. Невже Юлія Тимошенко, яка перемога коаліції Ющенка привела в прем'єрське крісло, задумала грати самостійну роль із дальнім прицілом на наступні парламентські вибори? Невже те, що Юлія Володимирівна, яка так рішуче виступала проти конституційної реформи, що має обмежити владні функції Президента, раптом, ставши Прем'єр-міністром, змирилася з нею, бо це посилить її прем'єрську владу? Якщо додати, що публічність Глави уряду — риса, яка сама по собі характеризує відкритість і демократизм, — перетворюється у постійне мелькання на телеекранах й у пресі — хіба це не свідчить про значний наліт попудлізму та надмірну увагу до закріплення в масах власного позитивного іміджу? Звідси в багатьох виникає прикре припущення, з якою метою все це робиться.

Ці полемічні замітки, навіяні деякими реальними спостереженнями не тільки автора, а й інших людей, аж ніяк не претендують на істину в останній інстанції. Однак вони варті того, щоб ті, кому слід, задумалися над ними, тверезо проаналізували перші кроки нової влади і зробили відповідні висновки.

• **Віталій КАРПЕНКО**
Фото Оксани ЦЕАЦУРИ

РЕФЛЕКСІ

Одна з можливостей самостійно заробляти гроші — надходження від реклами — для новачків рятівною соломинкою якщо й стане, то дуже нескоро. Бодай мінімального досвіду в цій царині вони не мають і тому, що друкованим виданням, яких утримують за рахунок держбюджету, заборонено надавати рекламні послуги. Уже не згадуючи про такі деталі, як давно поділений ринок реклами.

Досі на державних харчах ЗМІ поживувати не вдалося. Це навіть тоді, коли гроші з бюджету надходили вчасно, а не з двомісячною затримкою, як зазвичай. Тому середня журналістська зарплата в районних “вісниках”, “кур'єрах” і “голосах” рідко зашкалює за 300 гривень.

Цілком нереальним тепер є виді у світ лічених українськомовних громадсько-політичних видань у російськомовних Харкові чи

РОЗДЕРЖАВЛЕННЯ ПРЕСИ НА ЧЕСТЬ НЕНАРОДЖЕНОЇ ДЕМОКРАТІЇ

Віце-прем'єр із гуманітарних питань пообіцяв державним ЗМІ скорочення бюджету і роздержавлення в недалекому майбутньому. Альтернатива бюджетному фінансуванню — вчитися виживати самим. Кричали б державні газетарі “ура!” і в повітря оргтехніку кидали, якби умови для виживання з'явилися одразу після віце-прем'єрової заяви.

Криму. Вони чи не найбільше розраховували на підтримку держави, коли до влади прийде нова команда. І не тільки тому, що намагалися об'єктивно висвітлювати її діяльність ще тоді, коли влада була опозицією. Йдеться про елементарний захист друкованого слова державною мовою там, де її державний статус суто номінальний. Микола Томенко, до речі, в часи свого головування парламентським Комітетом із питань свободи слова та інформації переймався, було, незavidною долею зовсім нечисленної української періодики в Україні. Проблема не втратила актуальності й сьогодні, хоча слово “націо-

нальний” зовсім зникло з віце-прем'єрового лексикону. Він же колись обіцяв переглянути більш ніж сприятливі умови існування в Україні російських газет. Як-от, “Московский комсомолец в Украине” тощо. Усе ще хочеться вірити, що колишніх своїх слів пан Микола не забув.

Сумнівно, чи пам'ятав про те, що державні друковані ЗМІ — часом єдине джерело інформації у глухій провінції, коли оголосив про їхнє неминуче роздержавлення. Відтак середньостатистичний пенсіонер, наприклад, віддаленого села на Путильщині Чернівецької області, де телевізор така ж рід-

кість, як Інтернет, має всі шанси залишитися в повному інформаційному вакуумі. Бо кому, окрім держави, потрібна “районка” зовсім не густонаселеного району? Такі газети просто зникнуть.

З іншого боку, демократія вимагає жертв. Чому б такими не стали державним газетам, що слугували “колішатками й гвинтиками” пропагандистської державної машини? Тиражуючи нудний офіціоз чи замовлену дезу про вчорашню опозицію і взагалі маючи вельми опосередковане відношення до журналістики. Щоправда, в регіонах, які традиційно симпатизують націонал-демократам, місцеві

представники опозиції не так уже й рідко виступали на газетних шпальтах, і зовсім не всі державні видання поспішали приєднатися до хору медіа-гонителів В. Ющенка чи Ю. Тимошенко. Ті, хто вважають таку поведінку не бозна-якою заслугою, звісно, мають рацію. Хоч і їм не зайве було б запитати будь-якого керівника районної чи обласної газети про передвиборні будні й післявиборні надії. Коли в 2004-му влада погрозувала звільнити за недостатню лояльність, а в 2005-му дає зрозуміти, що роботи може й не бути з сутю об'єктивних причин. Хоча демократія, задля якої жертви, означає і соціальний захист для всіх — у тому числі й тих, що колись були “колішатками й гвинтиками”.

• **Людмила ПУСТЕЛЬНИК**

ГАНДБОЛ

ГОЛОВНОГО
ТРЕНЕРА
ЗВІЛЬНЕНО

У середу на спільному засіданні президії Федерації гандболу України й тренерської ради чоловічої збірної було ухвалено рішення про зміну головного тренера національної збірної країни.

Ситуацію частково пояснює витяг із офіційного протоколу: "Призначення Держкомспортом України на посаду головного тренера чоловічої національної збірної команди України з гандболу С. Г. Кушнирюка було проведено, не враховуючи думки тренерської ради й Президії ФГУ. Головним тренером був зігнорований звіт, як головного тренера команди, на спільному засіданні тренерської ради й Президії ФГУ".

Отже, на цьому засіданні було постановлено: "За самоусунення від проведення навчально-тренувального процесу та від керівництва національною збірною командою, і в тому числі під час проведення офіційних ігор, та ігнорування думки тренерської ради, вважати недоцільним подальше перебування Кушнирюка С. Г. на посаді головного тренера чоловічої національної збірної команди України".

Рекомендувати В. В. Дидушенка на посаду головного тренера чоловічої національної збірної команди України".

За відставку Кушнирюка проголосувало 8 членів ФГУ (1 утримався). Із представників тренерської ради за відставку вже колишнього тренера проголосували всі учасники голосування.

Таким чином, В'ячеслав Дидушенко, раніше призначений другим тренером збірної напередодні старту кваліфікаційного турніру Євро-2006, тепер стає головним претендентом на посаду головного тренера чоловічої збірної України.

ПОТРІБНІ ЗМІНИ

ВІТАЛІЙ КЛИЧКО
ПРОТИ ВІКТОРА
ЯНУКОВИЧА?

Народ із цікавістю зважає шанси. Тому що... Але перший раунд пан "професор" і колишній кандидат на пост Президента України проведе з нинішнім віцепрем'єром з гуманітарних питань.

"Взагалі, з федераціями — страшна проблема. Політизація спорту виявилася хибною концепцією, і треба думати, як повністю відійти від цього. Тому я тішуся, що коли почалася боротьба за Федерацію тенісу, переміг Андрій Медведєв, хоча там була боротьба між київською і донецькою тусовкою", — зазначив М. Томенко.

Не оминув віцепрем'єр України й теми відсторонення Віктора Януковича з посади президента НОК України: "У нас достатньо знакових спортсменів, які б могли очолювати федерації. Так само я шукаю механізми, переконуватиму Віктора Федоровича Януковича самому написати заяву про відставку з посади президента Національного олімпійського комітету. Я думаю, у нас досить знакових імен, починаючи від Віталія Кличка, які б могли очолювати НОК".

Після матчу за участю національної збірної України прокинувся від зимової сплячки і Європейський командний турнір — Кубок УЄФА, який у весняній частині свого розіграшу представлений трьома українськими колективами. Уперше для українських команд європейський турнір розпочався так рано — 16 лютого. У цей час, зазвичай, колективи активно готуються до поновлення футбольних змагань. Але одні правила діють для всіх без винятку. Тому боротьбу за вершини європейського Олімпу довелося розпочинати на засніжених українських полях. Але, незважаючи на всі погодні негаразди та розпал підготовчого періоду, три українські гранди — "Динамо", "Шахтар" та "Дніпро" — впевнено, на перший погляд, стартували в боротьбі за Кубок УЄФА. Після перших матчів ми маємо три нічийних результати.

Грати на рівних — не завжди означає перемагати. Донецький "Шахтар" на своєму полі приймає іменитий німецький клуб "Шальке-04". Попри всі побоювання та застереження, гірники гідно зустріли грізного суперника і майже здолали його. Хоча й перебіг подій розгортався аж ніяк не на нашу користь. Уже в дебюті зустрічі донецчани виступали в ролі наздоганяючого. Звісно, такий перебіг подій аж ніяк не міг задовольнити шахтарів. Тому всі сили було кинуто вперед — відіграватися. І згодом така гра почала приносити свої дивіденди, хоча чекати довелося аж 86-ї хвилини, коли вже через надзусилля вда-

КОЛИСЬ
ПОТРАПИМС В ДЕСЯТКУ

лося-таки донецчанам забити такий довгоочікуваний гол і зрівняти рахунок у матчі.

Київські динамівці на засніженому, туманному стадіоні імені Валерія Лобановського приймали іспанський клуб "Вільярреал". Умови гри, яка більше нагадувала катання на льоду, позначилися на результаті. Іспанці налаштувалися на

нічийний результат і побудували свою гру від захисту. Попри всі спроби, киянам так і не вдалося забити принаймні одного м'яча. "Суша" нічия — 0:0 налаштує українського вболівальника на погані думки. "Вільярреал" доволі потужно стартував як у розіграші Кубка УЄФА, так і у внутрішньому чемпіонаті. Тому зараз упевнено можна

ЛЮТНЕВІ НАДІЇ

сказати одне: непереливки буде динамівцям в Іспанії...

Хто порадив українських любителів футболу, то це "Дніпро". Команда Євгена Кучеревського, без жодного легіонера в своєму складі, продовжує впевнено крокувати в Кубку УЄФА. Матч проти "Партизана" дніпропетровці проводили на виїзді й здобули позитивну для себе результативну нічию — 2:2, хоча й двічі довелося виступати в ролі наздоганяючого. Наприкінці зустрічі українська команда могла навіть забити переможний м'яч, але в той момент на заваді була стійка воріт. З усіх трьох українських команд, які беруть участь у розіграші європейського кубка, як на мене, дніпряни мають найреальніші шанси пройти в наступну стадію розіграшу.

Із кожним черговим матчем ми зміцнюємо свої позиції в Таблиці коефіцієнтів УЄФА. Рекордний сезонний показник не тільки закріплює за нами 13-ту позицію цього року, але й створює гарну базу для

(із 4 до 6 клубів) можна, лише дійшовши до 8-го місця, але про це, мабуть, нам ще зарано говорити, хоча, як можна дійти до бажаної мети, якщо не ставити перед собою максимальних завдань. Тим більше, що навіть 10-те місце в рейтингу вже може забезпечити чемпіону України пряме входження в груповий турнір Ліги чемпіонів без жодного псування нервів.

ПОМАРАНЧЕВА ХВИЛЯ

Віцепрем'єр України з гуманітарних питань Микола Томенко дав зрозуміти, що на посаді президента Федерації футболу України, яку нині обіймає Григорій Суркіс, найближчим часом можуть відбутися зміни, і що новий уряд може також повернути в державну власність київське "Динамо".

В інтерв'ю "Українській правді" Микола Томенко сказав: "Ми дебатували, що одне з перших рішень — створити реєстр підприємств, які були недооцінені в приватизації. Я гадаю, щодо "Динамо-Київ" треба дивитися. Можливо, в перший пул підприємств, які повертаються в державну власність, "Динамо" не піде, але в другому пулі точно буде".

ЧИ НОВА ВЛАДА ВІДБЕРЕ
В СУРКІСІВ «ДИНАМО»?

Щоправда, кілька днів тому ще один відомий "динамівець", колишній керівник президентської адміністрації Віктор Медведчук висловився про абсурдність заяв щодо зміни власників київського "Динамо".

"Погрози від нової влади з приводу зміни керівництва "Динамо" є, але я не вважаю, що вони реальні. Хтось щось там говорить, що клуб потрібно забрати. Що це означає — забрати? Це ж не державна власність. ФК "Динамо" ні-

коли не проходив процес приватизації, тому що ніколи не був державною власністю, — заявив В. Медведчук. — Київське "Динамо" — це справді національна гордість України. І людей, які керують ним, звинуватити в тому, що вони не по совісті виконують свої обов'язки, — неможна. Вони зробили все можливе, аби футболісти і тренери працювали в нормальних умовах. А говорити, що сьогодні в клуб прийдуть нові господарі... Думаю, мільйони україн-

ШЕВЧЕНКО ПРОТИ ДАНІЇ —
ПИТАННЯ ВІДКРИТЕ

Форвард італійського "Мілана" і національної збірної України Андрій Шевченко в суботньому матчі чемпіонату Італії проти "Кальярі" одержав сильний удар по голові, після якого не зміг продовжити гру. Почалася кровотеча, і він був змушений попросити заміни.

Футболіст одразу був відправлений у госпіталь Мілана. Як інформують італійські ЗМІ, проведення медобстеження виявило в Шевченка перелом вилиці й кістки навколо лівого ока.

Як заявив один із лікарів госпіталю: "Поки завчасно говорити про які-небудь остаточні висновки, тому що нам необхідно зробити додаткові процедури, і очікувати їхніх результатів протягом 24—36

годин. Звичайно, подібне ушкодження вимагає близько 15 днів на відновлення, але й після цього Шевченко прийде грати в захисній масці". Отже, Шевченко пропустить матч Ліги чемпіонів проти "Манчестер Юнайтед" і, як передбачається, також гру з "Інтером".

За іншими даними, Шевченку знадобиться на відновлення від трьох до чотирьох тижнів, а отже, постає запитання, чи зіграє Шев-

ських вболівальників зуміють відстояти свій улюблений клуб".

Утім, Томенко не виключив варіанта, щоб Суркіси доплатили за "Динамо", якщо дешево купили команду, і далі були власниками...

Згадав Томенко у своєму інтерв'ю "Українській правді" і про Григорія Суркіса як президента ФФУ та його майбутнє: "Ну, щодо футболу треба говорити з президентом федерації. Він, як державна людина, любить проведення чемпіонату Європи 2012 року в Україні разом із Польщею. За фактом я мушу опікуватися цією проблемою. Я буду визначатися, наскільки це реально. Якщо так, то держава повинна включитися в цей тендер. А в перспективі Федерація футболу визначатиметься, хто її очолюватиме".

ЛАЗАРЕТ

ченко за збірну України у матчі з Данією 30-го березня.

Однак уже в понеділок форвардові "Мілана" в міланській клініці "Вілла Летиція" було зроблено операцію, яку провів професор Брузатті. Представники клубу поспішливо заявили, що операція пройшла успішно, однак футболіст не зможе грати від 20 до 30 днів.

Тим часом, стало відомо, що травма Андрія Шевченка могла мати серйозніші наслідки. Про це було повідомлено з клініки, де проходить лікування футболіст: "Якби удар прийшовся трохи вище, то наслідки були б набагато серйознішими".

Сторінку підготував
Олександр ТРАВ'ЯНКА

Засновник: Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка.

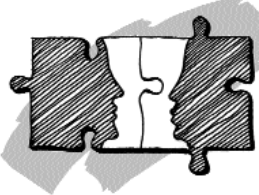
Реєстраційне свідоцтво КВ № 4066 від 02.03.2000 р.

Головний редактор Любов Голота.
Шеф-редактор Павло Мовчан.
Редколегія: Л. Голота, Я. Гоян, П. Мовчан,
А. Погрібний, О. Пономарів, І. Юшук.
Комп'ютерна верстка:
Ірина Шевчук, Оксана Петриченко.

Адреса редакції: вул. Хрещатик, 10-Б, м. Київ, 01001.
Тел./факс 228-01-30. E-mail: slovo_prosvity@ukr.net
http://slovo.prosvita.com.ua
Передплатний індекс 30617.
Видруковано з готових фотоформ на комбінаті

Редакція листується з читачами тільки на сторінках газети і надіслані рукописи та світлини не повертає. Залишає за собою право редагування та скорочення текстів.

КУЧМУ — ЗА ҐРАТИ

Виявилося, що й це ще не все, з чим увірвалися в інформаційний простір “громадівці”. Як заявив перший заступник голови партії Юрій Філяк, 15 лютого 2005 року “Громада” звернулася до Генеральної прокуратури України із заявою про порушення кримінальних справ проти колишніх Президентів України Леоніда Кучми, Генерального прокурора Михайла Потєбенька, заступника генпрокурора Миколи Обихода та інших службових осіб “у зв’язку з наявністю в їхніх діях ознак злочинів, передбачених Кримінальним Кодексом України”. Таким чином, “Громада” стала першою, хто подав заяву з вимогою притягнути до кримінальної відповідальності экс-президента Леоніда Кучму. 15 лютого “громадівці” також подали позовну заяву в Шевченківський районний суд Києва про захист честі, гідності та ділової репутації, де позовачами виступають партія “Громада” та її голова Павло Лазаренко, відповідачами — Кучма, Потєбенько, Обиход та Дробиняк.

Які ж мотиви й докази злочинної діяльності колишніх перших осіб держави фігуруватимуть у цій справі? За висловлюванням пана Філяка, “режим Кучми протягом семи років послідовно та методично переслідував та знищував опозиційну до нього політичну партію “Громада”, її лідера Павла Лазаренка, чим завдав йому, а також партії та її авторитету непоправної шкоди”. За його словами, жодна з політичних партій і жоден із політичних лідерів не піддавалися такому безпрецедентному переслідуванню в Україні. Соратники Павла Лазаренка зібрали чимало документальних доказів і фактів переслідування “Громади”, її лідера і членів однойменної парламентської фракції, а також бізнесових структур, які підтримували полі-

тичну партію. “У заяві до Генеральної прокуратури ми наводимо та обґрунтовуємо 92 найбільш значущих прикладів і фактів, хоча насправді їх у нашому розпорядженні набагато більше”, — зазначив перший заступник Лазаренка.

Також з’ясувалося, що “режим

дукція “Громади” незаконно вилучалася й арештовувалася, вчинялися погроми в офісах та на складах, які вона орендувала. (Нагадаємо, що Лазаренко набрав понад 81 % голосів на окрузі Дніпропетровщини й став народним депутатом, а “Громада” пододала 4 % бар’єр і

року Павло Лазаренко хотів повернутися в Україну й звернувся до депутатів, щоб вони вилучили з постанови слова про його арешт, і як тільки це питання мало виноситися на порядок денний, Кучма знову почав шантажувати депутатів, а заступник генпрокурора Обиход скликав

ву колишнього президента Кучми, Потєбенька та Обихода напередодні приїзду в Україну президента США Білла Клінтона сфабрикувати кримінальну справу проти лідера “Громади” щодо вбивства депутатів Гетьмана й Щербаня. Потім Генпрокуратура в 2003 році замовила ТБК “Альтернатива” 4 серій,

«ГРОМАДА» ТАКИ ЖИВА Й... ВІРНА ЛАЗАРЕНКУ

Партія “Громада”, здавалося, після гучних кримінальних справ проти її лідера Павла Лазаренка й після його виїзду за кордон, зникла з українського політикуму. Однак як тільки нова влада оголосила, що режим Кучми відійшов у минуле, “Громада” таки вийшла з вимушеного підпілля й заявила, що за всі ці сім років вона не втратила жодного регіонального осередку, “зберігала відданість своєму лідеру Павлові Лазаренку”, і навіть більше — всі справи проти Лазаренка є суто політичними замовленнями режиму Кучми.

Кучми протягом семи років переслідував Павла Лазаренка, загрожуючи йому фізичним знищенням і сфабрикувавши проти нього кримінальну справу”, — щоб усунути найбільш реального на той час опозиційного кандидата на пост Президента України. Так, ще під час парламентських виборів 1998 року була розгорнута безпрецедентна кампанія проти “Громади” з дискредитації її лідера. Агітаційна про-

стала парламентською партією із третьою за численністю фракцією у парламенті). “У 1999 році О. Потєбенько ввів в обман народних депутатів, звинувативши Лазаренка в діях, які, за діючим законодавством, не були кримінально караними, й незаконно оприлюднивши дані досудового слідства. Леонід Кучма тиснув на парламент, погрожуючи зняти з депутатів депутатську недоторканість... Коли у вересні 1999

прес-конференцію, де заявив, що проти Лазаренка відкрито ще одну кримінальну справу і як тільки він з’явиться в Україні, його візьмуть під варту”, — сказав Юрій Філяк. У 1999 році, коли Павла Лазаренка висунули кандидатом на пост президента, влада перешкоджала збиратися виборцям, проводити з’їзд партії...

Розшифровки записів майора Мельниченка підтверджують змо-

ратури дробиняк звинуватив Лазаренка в замовленні вбивства Гетьмана й Щербаня. ТБК транслював канал “Інтер”. Між іншим, днями Шевченківський суд Києва визнав, що інформація у фільмі недостовірна, і зобов’язав канал “Інтер” надати Павлові Лазаренку 30 хвилин для спростування.

Також лідери “Громади” та адвокати Лазаренка в Україні повідомили, що інформація про те, що перша судова інстанція США визнала винним і засудила пана Лазаренка, неправдива. Жодного виroku не було, а процес досі триває, заявили вони. Також адвокати переконані, що справи щодо вбивства Щербаня і Гетьмана ще потребують розслідування й виявлення справжніх убивць і замовників. “Ми сподіваємося, що сьогодні, коли з’явилася можливість надати чимало нових документальних свідчень на користь Павла Лазаренка, суд у США виправдає лідера “Громади”. Разом із тим, ми стурбовані, що нова влада в Україні не ініціює притягнення до відповідальності керівників злочинного режиму Кучми. У позовній заяві до суду ми вимагаємо від Кучми, Потєбенька, Обихода й Дробиняка публічно вибачитися перед Лазаренком та партією “Громада”, також просимо порушити проти них кримінальну справу”, — підсумував Юрій Філяк.

● **Олександр СОЛОНЕЦЬ**

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПРОСТІР

Трансформація образу “хохла”: від тупого гевала-салоїда до агресивного необандерівця з “Брата-2” і, нарешті, меткої на язик Вікі з серіалу “Моя прекрасна нянька” на “1+1”. Так би мовити, Верка Сердючка з людським обличчям — як і її попередники, шедро наділена комплексом меншовартості.

Історія відносно молодого дівчини мариупольського походження в наймах. Він, вона, його діти, її пришепелювата мама. Нянька — дівка хоч куди (бровями союзна, формами видатна), ще й чужих трьох нащадків любить. У нормального споживача телевізійного мила викликає сподіване слиновиділення, зовсім не в тому розумінні, коли “від такого кіна плювати хочеться”. Серіал популярний — бо й справді цілком симпатичний головний персо-

ПРО НАЦІОНАЛЬНУ ГОРДІСТЬ ДОМОГОСПОДАРОК

наж, іноді трапляються смішні мізансцени, хоч і не завжди позбавлені примітивного “гегу”. Все ж таки присутність американських назв у титрах зобов’язує. Одне слово, “піпл хаваєт”, як сказав би відомий у недалекому минулому діяч російського мас-культу з українським корінням. І глядач, не розбещений розмаїттям серіалів “для сімейного перегляду”, “хаває” дотепи у виконанні апетитної няньки.

Отака дурня, малята, — сенбернар і Бернард Шоу — один, вибачайте, пес. Не закінчувала Віка університетів. Декольтована дама з

“нових руських” хвалиться родоводом “від Рюриків”, на що нянька, сміючись: “А ми — від хануриків!” Нехитрий гумор глядачеві згодують і вдруге, і втретє, не переймаючись, що ту ж саму серію показували якихось місяців два тому. Кожен надцять разів повторюваний уривок додасть ще низку приколів на тему обмеженості одиниці обслуговуючого персоналу в квартирі крутого московського продюсера. Диктуючи ненав’язливий серіальний месидж: хоч і хитрі ці хохла, а все одно дурні. І геть нестурбовані високими матеріями про національну гідність, коли тішать-

ся власним “хануриством”. Ніби й не випадає, як напевне думають творці серіалу і власники каналу, що його показує, обурюватися, — хіба можна серйозно сприймати претензії до жанру комедійного “мила”? Але, швидше за все, нічого такого їм узагалі на думку не спало, — який там у біса український імідж, коли українська дівка в Москві просто зобов’язана бути хохлушкою, раз у раз повторюючи “та шо ви гаваріте?” І щоб “1+1” цього не показав? — “Та Боже ж мой!”, як каже Віка.

На тлі відсутності вітчизняного “мила” піпл усе схаває, добре, хоч

“Украдене щастя” є. У “плюсів” — таки неабияке почуття гумору, коли всі його серії показали саме в день інавгурації Президента. Натякали на щось?... Згадалася бородата історія від Романа Віктюка, коли той приурочив однойменну виставу в Москві до 60-річчя СРСР. Написав на афіші: ювілеєві, мовляв, присвячується “Украдене щастя”. І потім усе життя реготав над обмеженими радянськими чиновниками, що не помітили відвертого сарказму.

Менше з тим, “1+1” не помітили, як втовмачують глядачеві нафталінову істину про недалеких хохлів, і з мазохістським задоволенням продовжили сердючкізацію масового теле-продукту. Кажете, він теж покликаний працювати на підвищення українського статусу? Ой, не гаваріте...

● **Людмила ПУСТЕЛЬНИК**

АБЗАЦОМ

**МИ НЕ КАЖЕМО
«ЗАВТРА», ЄС
НЕ КАЖЕ «НІКОЛИ»**

Віце-прем’єр Олег Рибачук, перебуваючи в Бельгії, підписав План дій Україна—ЄС, який передбачає рамки відносин з Євросоюзом до 2007 року. Від Євросоюзу угоду підписав Жан Ассельборн, міністр закордонних справ Люксембургу — країни, яка зараз головує в ЄС. Рибачук зазначив: “Ви маєте жодне відповідальне українську владу, дуже відповідального партнера, і якщо ми ставимо підпис під чимось, безперечно, ми збираємося цього досягнути”. Щодо перспектив членства в ЄС, віце-прем’єр-міністр не захотів говорити про конкретні терміни вступу. “Ми домовилися з європейцями: ми не кажемо “завтра”, вони не кажуть “ніколи”, — сказав він. За словами Рибачука, “якщо ми покажемо, що здатні дотримувати-

ся домовленостей, — то будуть значно конкретніші пропозиції з боку Євросоюзу”.

Натомість представник ЄС Ассельборн у своєму вступному слові сказав, що “план дій є втіленням рамок Політики сусідства ЄС”. Він додав, що сторони досягнули “рішення про швидке започаткування консультацій щодо нової посиленої угоди між Україною і ЄС”. Рибачук, у свою чергу, сказав, що “між закінченням Плану дій і наступним етапом не буде жодного дня бездіяльності”, — повідомляє “Українська правда”.

**УКРАЇНИ В НАТО
БУТИ ЧИ НЕ БУТИ**

Міністр оборони України Анатолій Гриценко в ефірі телеканалу ICTV спрогнозував вступ України в НАТО до 2009 року. Міністр зазначив, що вступ України в НАТО включає 2 аспекти: військовий і не-військовий. Якщо військовий ас-

пект дозволяє нашій державі вступити до НАТО вже через 2—3 роки, то невійськовий набагато довше затягує цей процес, бо, за словами міністра, основні претензії до України з боку НАТО торкалися саме невійськового аспекту, який включає розвиток демократії в країні. У вівторок, відкриваючи засідання Комісії Україна—НАТО, Генеральний секретар де Гооп Схеффер заявив, що країни НАТО надadуть підтримку Президентові України Віктору Ющенку в проведенні демократичних реформ, повідомляє РІА “Новини”. Схеффер при цьому відзначив “солідне, ефективне й просунуте співробітництво”, що склалося між НАТО й Україною. За словами генсека альянсу, Україна вносить значний вклад у безпеку на Балканах, а також боротьбу з міжнародним тероризмом”. Сьогодні, — сказав Схеффер, — ми обговоримо досягнутий прогрес у співробітництві Украй-

на—НАТО й перспективи її євроатлантичної інтеграції”. Де Гооп Схеффер повідомив також про створення НАТО спеціального трастового фонду в підтримку реалізації реформ в Україні. Генсек альянсу назвав Україну складовою частиною вільної і єдиної Європи.

Віктор Ющенко щодо вступу до НАТО відзначив, що йому буде потрібен час для подолання розбіжностей після передвиборної кампанії, під час якої його опонент використав антизахідні настрої в суспільстві. Як відомо, переважна кількість населення в Україні виступає проти вступу до цього альянсу.

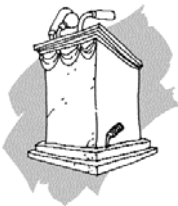
**ЮЩЕНКО ПРОСИТЬ
ЧІТКОСТІ ПЛАНУ
ДІЙ УКРАЇНА—ЄС**

Президент України Віктор Ющенко заявив, що задоволений новим планом дій ЄС—Україна, в якому намічені основні галузі, що

підлягають реформуванню з метою наблизитися до європейських вимог.

“Тільки одне турбує нас: план дій має відкривати якийсь горизонт, — сказав Ющенко. — А цього горизонту немає. Він не визначений”, — і при цьому додав, що волів би, щоб у ньому було чітко зазначено, що переговори про вступ до ЄС почнуться після виконання Україною цього плану, пише “The Financial Times”. Газета відзначає, що в плані дій, який був офіційно прийнятий у Брюсселі в понеділок, пропонується збільшити квоти ЄС на українську сталеливарну продукцію та прискорити процес визнання ринкового статусу української економіки, що дозволить Євросоюзу швидше скасувати антидемпінгові мита на товари, які мають особливо важливе значення.

● Підготував **Богдан ГДАЛЬ**

ГРОМАДСЬКИЙ РУХ

Координатор проекту Володимир Лесик зазначив, що «мета проекту «Чорний список» це, в першу чергу, очищення органів влади, державних установ та державних підприємств від посадовців та службовців, які під час перебування на своїх посадах скоювали злочини. Ми вносимо в список людей, на яких у нас є документально підтверджена інформація про те, що вони під час перебування на своїх посадах здійснювали злочини. Громадськість активно бере участь у формуванні цих списків, дає нам інформацію. На сьогодні у списках близько 150 осіб. На наступному тижні цю інформацію буде передано до Адміністрації Президента з вимогою до Віктора Ющенка як ґаранта Конституції прийняти, в першу чергу, політичне рішення і звільнити цих осіб від посад, які вони досі обіймають. Друга наша вимога — порушити проти них кримінальні справи за фактами злочинів».

Серед відомих осіб, внесених до «Чорного списку», — экс-президент України Леонід Кучма, экс-голова СБУ Леонід Деркач, народні депутати Олександр Волков і Леонід Кравчук, экс-міністр внутрішніх справ Юрій Кравченко, колишній голова ЦВК Сергій Ківалов, Михайло Потебенко, Віктор Янукович. Є фігуранти, що залишаються і сьогодні при владі, — Святослав Пискун, Василь Кремень тощо. До проекту як юрист і експерт залучений відомий адвокат Андрій Федур. Загалом пан Федур хотів би бачити звільненими «з посад негайно таких добродіїв, як Пискун, Віктор Кудрявцев (заступник Генерального прокурора України), Олексій Баганець (призначений прокурором Донецької області й заступником Генерального прокурора)». На його думку, це не ті люди, що наведуть лад: «Кажуть, Пискун піднявся з колін, став іншою людиною, але що робив пан Пискун? Наведу приклад з офіційних документів: подання про обрання запобіжного заходу тримання під вартою. Це 23 серпня 2001 року. Громадянина України, відомого Бориса Фельдмана хочуть у черговий раз заарештувати, я був його адвокатом. Цей документ підписаний, з одного боку, Пискуном (очолював тоді слідство в Податковій), а з іншого — Баганцем, який тоді був заступником Генерального прокурора України. І вони в об-

Попри те, що представники «Пори» неодноразово заявляли про те, що після виборів та завершення Помаранчевої революції організація припинить свою діяльність, виявилось-таки, що «Пора» зникнути сьогодні не може. Натомість з'являється щораз більше проектів і громадських рухів, пов'язаних із брендом «Пори». Умовно можна вважати, що зараз в Україні конкурують дві найбільш знані структури із цим брендом — «чорна Пора» й «жовта Пора». Також умовно вважається, що «жовта Пора» — не тільки структурований і чітко ієрархічний громадський рух, але й вдалий комерційний проект (гранти США тощо), що може перерости в політичну силу під парламентські вибори. Натомість «чорна Пора» — це рух із «горизонтальною структурою», без чітких лідерів, як і без нормального фінансування. Разом з тим, обидві структури брали активну участь у Помаранчевій революції, обидві прагнуть змінити стару систему влади й готові стати опозицією до нової влади, якщо вона цієї системи не змінить. Тож про припинення існування цього громадського руху вже не йдеться. Більше того, обидві «Пори» активізують свою діяльність. Нещодавно вони провели низку прес-конференцій, політичні та мистецькі акції. Серед іншого, так звана «жовта Пора» знову нагадала про свій проект «Чорний список».

«ПОРА» ЗАВЖДИ АКТУАЛЬНА

ґрунтуванні того, що Фельдмана треба тримати під вартою, пишуть: «Під час розслідування кримінальної справи неодноразово висловлювався про недовіру українським правоохоронним органам і суду, а також те, що справу повинен розглядати тільки європейський суд і що для цього йому необхідно бути за межами України, про що свідчать рапорти оперативних співробітників про проведення оперативно-розшукових заходів». Тобто громадянина України треба ув'язнити через те, що він висловлює недовіру правоохоронним органам і збирається звернутися до європейського суду. І сьогодні ці «демократи» кажуть, що вони захищатимуть інтереси громадян України!.. Далі, наприклад, щодо Баганця. Він очолював прокуратуру з точки зору нагляд за розслідуванням справи про вбивство Гонґадзе, а я — адвокат Лесі Гонґадзе. Олексій Баганець є саме тією людиною, яка скасувала постанову слідчого про визнання Мирослави Гонґадзе потерпілою. Лесю Гонґадзе тоді не допустили до участі в справі у якості потерпілої. Ми змушені були подавати до суду. 9 лютого 2001 року Печерський районний суд виніс рішення визнати дії заступника генерального прокурора Олексія Баганця неправомірними, тобто, його визнано правопорушником. І це «нове обличчя» тепер буде захищати наші права. Ніколи! У мене є рішення Апеляційного суду Київської області від 15 червня 2001 року, яке пройшло всі судові інстанції, включаючи Верховний Суд України, де дії заступника Генпрокурора Кудрявцева також визнані неправомірними. Це саме той Віктор Кудрявцев, який

фото з сайту: pora.org.ua

27 вересня 2001 року виніс припис Львовчкіну не виконувати судового рішення про звільнення людини з-під варти... Кажуть: нова влада. Чому ж старі люди при владі?»

Як експерта й консультанта, «Пора» залучила також экс-генпрокурора Віктора Шишкіна. Він позитивно оцінює цей проект і не бачить в ньому нічого протизаконного: «Це головне право громадян — формувати собі владу. Сьогоднішня влада, в тому числі з Майдану, проголосила три «П» при формуванні кадрового корпусу державного апарату: патріотизм, порядність, професіоналізм. Патріотизм і порядність або є, або їх немає, якщо батьки й суспільство не виховали людину. Сьогодні народ як носій влади хоче реалізувати цей принцип. Народилася формула досягнення цієї мети — «чорні списки» тих осіб, які не відповідають цим трьом «п». Я вважаю, що

це корисна суспільна діяльність».

Олексій Толкачов, голова громадського комітету національної безпеки України, у свою чергу, зазначив: «Коли ще створювалася «Пора» (від грудня 2003 року), ставилося два завдання: проведення демократичних виборів і докорінна зміна системи влади. Перша мета була досягнута в межах Помаранчевої революції. Постало наступне завдання: докорінна зміна системи влади. Я сумніваюся, що тут буде якесь «полювання на відьом». У «чорні списки» занесені державні службовці й функціонери, які мають бути усунені від влади у зв'язку з тим, що вони не добросовісні, допускали зловживання та злочини. На жаль, сьогодні відбувається пестифікація старої владної верхівки в новий помаранчевий колір для того, щоб залишитися при владі і продовжити свою злочинну практику. «Чорний список» має ста-

ти гарантом оновлення влади. Цей список відкритий, він розміщений на офіційному сайті «Пори» і включає як тих, хто вже усунутий від влади, так і тих, хто представляє «нове обличчя влади». Погляньмо на колишнього міністра освіти Кременя, який символізує нове обличчя влади. Тут зібрано достатню інформацію, починаючи від дій, які мають ознаки корупційних діянь, по товариству «Знання», його зв'язки в системі планетаріїв в Україні. Йдеться про перевищення повноважень і про виконання злочинних наказів, зокрема наказ про об'єднання сумських ВНЗ, який спричинив соціальний вибух у Сумській області. Відома історія з покриванням Кременем ознак корупційних діянь у Київському технікумі готельного господарства. Це документально підтверджена інформація, є перевірки КРУ. Віримо, що реалізувавши проект «чорного списку», ми утвердимо верховенство права й рівність усіх перед законом».

Один із лідерів «Пори» Євген Золотарьов зазначив, що «ми працюємо над багатьма документами й збираємо бази даних, зокрема й щодо Ківалова та інших членів ЦВК минулого скликання — Охендовський, Ставнійчук, Донченко. Це потенційні фігуранти списку, але потрібно зібрати належні докази. Також у списку обов'язково з'являються голови райдержадміністрацій Києва, в першу чергу голови Подільської та Шевченківської адміністрацій. До нас дійшла інформація, що деякі високопосадовці ведуть переговори з головами держадміністрацій, щоб одержати офісні приміщення для своїх партій, та обіцяють, що ці люди залишаться на своїх посадах. Ми наполягаємо, щоб змінилася виконавча влада скрізь, зокрема в Києві. Також ми підключаємо експертів, щоб у чорних списках опинилися Бакай, Каленський (досі очолює митну службу і є інформація, що контрабанда знову перетне наші кордони)».

Щодо перспективи діяльності «Пори», то і тут є чимало проектів. Незабаром презентується проект «Білі списки», в яких будуть люди, піддані репресіям з боку старої влади, зокрема держслужбовці, які відмовлялися виконувати злочинні накази. Є проект кадрового резерву для нової влади, який розробляється в середовищі активістів «Пори».

●

О. С.

СЛІДАМИ НАШИХ ВИСТУПІВ

Минуло майже двадцять днів із того часу, як у редакцію газети «Наша віра», де головним редактором є відомий шістдесятник, президент Українського ПЕН-клубу, доктор філософії Євген Сверстюк, увірвалися люди в рясах на чолі з паном Курдюковим (митрополитом УАПЦ Мефодієм) і викинули працівників редакції разом із шістдесятниками Сверстюком та Олександром Шевченком на вулицю. Відтоді перша релігійно-культурологічна газета в Україні, яка друкувалася за різних режимів, не виходить, у приміщенні під прикриттям міліції господарюють нападники, а нова влада ніяк не реагує. «Ті, хто проходить повз приміщення Патріархії УАПЦ, бачать, як на вулиці збираються люди на Службу Божу, замість того, щоб збиратися в церкві», — зазначив Євген СВЕРСТЮК. У заяві для преси він також сказав, що з фактом припинення виходу газети в історію «увідуть імена тих, що знали і не зупинили злочину. Це ім'я Прем'єр-міністра Ю. Тимошенко, міністра внутрішніх справ Ю. Луценка, віце-прем'єра М. Томенка. Немає даних, чи отримав інформацію наш Президент.

Коли не отримав, то честі його Канцелярії це не робить...» «Від уряду і Секретаріату Президента вимагалось небагато: зупинити нападників, повернути власникам бібліотеку й виставку ікон, дитячу школу й Інститут Візантиністики, очистити редакцію «Нашої віри», а потім передати позови до суду. Хіба не задля встановлення закону відбулася революція, якій ви присягали?», — звертається пан Сверстюк до нової влади.

Володимир СТРЕТОВИЧ, голова комітету ВР із питань боротьби з корупцією та організованою злочинністю, а також голова Християнсько-демократичного союзу, в свою чергу, сказав: «Цивільно-правовий момент полягає в тому, що ніхто не може зайти до приміщення, якщо цього не бажають ті, хто там проживає чи працює, за винятком випадків, передбачених законом — щодо обшуку, припинення злочину чи інших дій. Натомість свавільно увірвалися в приміщення Патріархії і вчинили там розбій. Є ще момент кримінально-правовий, адже від нападу потерпіли лю-

ди, яких хапали за волосся, за одяг, витягнули з приміщення. І знову-таки влада мовчить. Я дуже занепокоєний цим, бо ми можемо заколисати надбання Майдану й усе залишиться так, як і було. Тому ми прагнемо громадянського пробудження і як представники неурядової громадської організації «Громадянська позиція» заявляємо, що владі пора опуститися на землю із піднебесної, з пагорбів печерських, і подивитися, як «маленький українець», за словами Президента, відчуває зміни, що відбулися після Помаранчевої революції. Інакше піднятий Майданом народ може сказати своє слово вдруге. Громадяни мають право захищати свої права, з гостротою це до внутрішньоцерковного конфлікту. Начебто одні священики прийшли й виселили інших, щоб займати це приміщення. Але є таке поняття, як двостороння реституція. Якщо подібний конфлікт трапляється, то треба повернути всіх у початковий стан і тоді правовим механізмом з'ясувати, хто правий... Ми в 1991 році зробили одну

методологічну біблійську помилку, — ми налили молоде вино в старі міхи. Я дуже непокоюся тим, що ми знову молоде вино революції не налили в старі міхи і все залишилося по-старому».

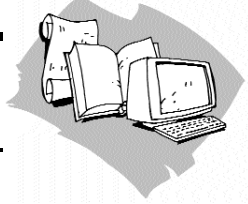
Олександр СУГОНЯКО, голова оргкомітету ВГО «Громадянська позиція» та президент Асоціації українських банків вважає, що те, що відбулося 4 лютого, після призначення нового уряду, має занадто багато символіки: «Вони не посміли це зробити за Кучми, бо це був би розголос на всю Європу. Це провокація дуже глибинного плану, коли двох із цих шістдесятників посміли фізично викинути з приміщення, не маючи на те ніяких юридичних підстав. 9 лютого я говорив із Василем Присяжнюком, прокурором Києва. Він пообіцяв, що переговорить із прокурором Шевченківського району Сергієм Нечипоренком, але цей прокурор не взяв навіть заяви потерпілих наступного дня. Я особисто 10 лютого передав заяву Євгена Сверстюка Прем'єр-міністру України. З трьох джерел отримав інформацію про цю подію

міністр внутрішніх справ. Таке саме звернення отримав Томенко. Ми розуміємо зайнятість цих людей, але якщо вони не усвідомлюють важливості й значущості цієї події... Для зняття цієї проблеми не треба багато зробити, достатньо сказати районному міліціонеру: «Закон мусиш відновити». Це означає завести потерпілих назад до приміщення й відповідно до заяв пана Сверстюка й пана Шевченка провести слідчі дії... Якби ми провели по-людськи люстрацію, в державних органах і в релігійному середовищі, можливо, таких проблем не виникло б. Тому що дії, вчинені Кудряковим, — класична провокація в кадебістському стилі.»

P. S. 18 лютого на наше запитання про ситуацію навколо «Нашої віри» віце-прем'єр-міністр з гуманітарних питань Микола Томенко сказав: «Мені говорив Юрій Бойко про це, я знаю, що була прес-конференція, але не розбирався у справі, давайте я розберуся...» Сьогодні з відповіді на запит народного депутата Косіва стає зрозумілим, що Кабмін «скинув» справу київській міськдержадміністрації. Без коментарів.

●

Олександр СОЛОНЕЦЬ

ОБГОВОРЕННЯ

ЗНОВУ МОРОЗИ
ХОЛОДОМ ВІЮТЬ

Щойно ми відважно і щиро ска-
зали “Так!” новій українській владі,
а отже, Україні, яку не можна уяви-
ти без рідної мови, — а на поверх-
ню вже вплив зареєстрований у
Верховній Раді “морозний” зако-
нопроект (вніс його соціаліст Моро-
з), від якого справді віє холо-
дом. Законопроект передбачає
внесення змін до чинного нині За-
кону “Про мови в Українській РСР”,
надання статусу офіційних україн-
ській та російській мовам і запро-
вадження інших мовних “новацій”,
спрямованих, поза всяким сумні-
вом, на те, аби узаконити колоні-
альний спадок України — русифі-
кацію, що послідовно здійснюва-
лася в епоху царизму й у часи ко-
муно-радянського тоталітаризму.
За свідченнями істориків і мово-
знавців, протягом тривалого пері-
оду нашого поневолення здійсне-
но близько 240 санкціонованих
окупаційними режимами заборон-
них “залпів” по українській мові. Та
її, як найдороччий скарб, як осно-
ву духовності, традицій, мистецтва
й самого життя, оберігав народ.
Тому вона не тільки вижила, але й
розвинулася і стала однією з най-
досконаліших мов світу. Наша мо-
ва й сьогодні — найголовніший
чинник консолідації суспільства. Її
вважають рідною майже 70 відсот-
ків громадян. Громадяни інших на-
ціональностей жодних утисків на
мовному ґрунті у нашій державі не
знають. На жаль, чимало з них за
десятиліття проживання в Україні
так і не спромоглися навчитися бо-
дай розмовляти українською мо-
вою. То хіба потрібно нам своїми
законами підлаштовуватися під їх-
ню неповагу до нас і зверхність,
зрештою, під чиєсь невігластво? А
законопроект О. Мороза, воче-
видь, має саме таку мету.

Нині, коли світ дивиться у про-
світлені очі України, варто нагадати,
що інші держави всіляко захища-
ють свою мовну суверенність від
так званих глобалізаційних проце-
сів. Адже кожен народ знає: він і-
снує доти, доки живе його мова. Ко-
му невідомо, наприклад, який кон-
гломерат етносів і мов характер-
ний для США? Тим часом у біллі
американського Сенату сказано,
що єдина офіційна (державна) мо-
ва “збирає націю докупи”.

Зважаючи на державо- і націє-
творче значення рідної мови, дер-
жавність якої закріплено Конститу-
цією України, пропонуємо і вима-
гаємо повернути О. Морозові його
законопроект, головний зміст яко-
го абсолютно неприйнятний для
переважної більшості громадян
країни: надання статусу офіційної,
а значить, державної ще одній,
крім української, мови. Щодо вдос-
коналення мовного законодав-
ства, то вважаємо за потрібне роз-
робити й прийняти новий Закон
про мови, який би не просто регла-
ментував використання мов у різ-
них сферах життєдіяльності краї-
ни, а передусім, утверджував дер-
жавність української — мови ти-
тульної нації, мови великого євро-
пейського народу.

- **Василь ГЕЙ,**
голова Волинської організації
Національної спілки
письменників України,
Василь ВОРОН,
заступник голови
крайової організації
Всеукраїнського товариства
“Просвіта” ім. Т. Шевченка,
Оксана КУЧИНКО,
голова “Просвіти”, м. Луцьк

СВЯТО

*21 лютого в столичному Будин-
ку вчителя Центральне правління
ВУТ “Просвіта” імені Тараса Шев-
ченка приймало гостей з нагоди
Міжнародного дня рідної мови.*

Така вже влада просвітянська:
навіть на святі пам’ятати й говори-
ти про буденні справи та несвя-
тошні проблеми, які вдалося якщо
й не перебороти, то принаймні
зрушити з місця. З отих маленьких
іскорок-перемог і складаються
вогні яскравого свята.

Міжнародний день рідної мови
Україна святкує вп’яте, — відтоді,
як у 1999 році було прийняте рі-
шення ЮНЕСКО, аби привернути
діяльну увагу до мов, яким загро-
жує зникнення. А саме: народи ма-
ють збагнути, що втрата мови, — то
втрата самотності, тож підтримка
розвитку мови та збереження мов-
них традицій є ознакою культури й
духовності носіїв цієї мови.

Мова — це як свобода, — втра-
тивши її хоч частково, повністю втра-
чаєш цілісність натури, владі, долі.
Мова — це як успадкований від бать-
ка-матері скарб — можна його збе-
регти й примножити, поділившись із
власним родом і передати дітям, а
можна розтринькати й розгубити,
залишившись із убогим грошем та за-
дрістю до ошадних сусідів...

Переповнений зал та балкони
Будинку вчителя, де зібралися
просвітяни та їхні гості-кияни, —
найкраще свідчення того, що про-
леми рідної мови нам не байдужі.

Здається, в повітрі витали пи-
тання, які сьогодні хвилюють всіх:
чи шануватиме нова влада украї-

У радянські часи державної
мови не існувало, а офіцій-
ною була російська як мова
міжнаціональних зв’язків. Україн-
ська мова офіційно не була заборо-
нена, та що ми мали? Скрізь: у про-
мисловості, науці, освіті, устано-
вах, на вулиці тощо панувала єдина
— російська, видавалися час від
часу постанови компартії на під-
тримку й поширення функцій ро-
сійської мови (що означало: на р-
сифікацію національних меншин).
Українська мова на нашій споко-
вічній землі зазнавала дискриміна-
ції та неухильного відмирання. Вже
вираховували, коли яка мова заги-
не. Пригадую, як директор серед-
ньої школи, українець, після двомі-
сячних курсів підвищення кваліфі-
кації із задоволенням сказав: “То-
вариші, у Києві нам сказали, що ук-
раїнської мови вже не буде, ще
рік—два, — і вона зникне”. Вчителі-
українці були шоковані цими сло-
вами, і лише один із педагогів за-
перечив: “Цього ніколи не буде!”

І не сталося, як того хотіли ру-
сифікатори-шовіністи й українці-
яничари. Народ зберіг себе як на-
цію і зберіг свою мову.

Навіть тепер антиукраїнські си-
ли і, в першу чергу, дехто з компар-
тійців, стверджують, що Україна —
зовсім не українська держава, а
конгломерат націй, отже, україн-
цям нічого претендувати на власну
національну державу. Згадаймо
хоча б виступ одного з депутатів-
комуністів у Верховній Раді 31 січ-
ня цього року. До речі, доки депу-
тати-комуністи носитимуть значки
неіснуючої держави? Доки вперто
виступатимуть на засіданнях ВР
чужою мовою?! Час поставити все
на свої місця: має бути одна дер-
жавна, вона ж і офіційна, україн-
ська мова. Не можна допустити узаконення законопроекту ч. 3410-8
“Про внесення змін до Закону Ук-
раїни “Про мови в Українській
РСР”, згідно з яким українська мо-
ва, як і раніше, є державною, та
впроваджується статус офіційних
мов, що ними на всій території Ук-
раїни мають бути українська і ро-
сійська. Але чому саме російська
мова, мова окупантів, які винищу-
вали українство 350 років? Тепер

НАША. КРЕВНА І РІДНА!

ську мову як єдину державну і офі-
ційну, чи не продовжуватимуться
політичні ігри навколо мовного пи-
тання, чи підє Президент на поступ-
ки тим, хто вимагає надання росій-
ській мові статусу другої державної?

У вступному слові голова ВУТ
“Просвіта”, народний депутат Пав-
ло Мовчан укрупнив названі про-
леми та означив шляхи їх вирішен-
ня. Вони в тому, аби, не втомлюю-
чись, бути сівачем і жєнцем на ниві
рідного слова. А підтверджували
слова чільника “Просвіти” два стен-
ди, виставлені на святковій сцені:
видання “Просвіти” з різними ви-
давництвами та збірки на компакт-
дисках і касетах “Українська колек-
ція. Етнічна музика України”.

Саме до свята “Веселка” здій-
снила видавниче диво (яке ж свято
без сюрпризів!) — за сприяння
“Просвіти” та Держкомінформу
побачили світ подарункові видан-
ня “Українські биліни” та “Слово
о полку Ігоревім” із високохудож-
німи ілюстраціями. Їх продемон-
стрував учасником свята директор,
письменник, лауреат Національної
премії Ярема Гоян.

Міністрові освіти Станіславу
Ніколаєнку випало не лише вітати
просвітян із Міжнародним днем
рідної мови, але й відповідати на
їхні запитання: чи будуть відкрива-
тися українські школи на Луган-
щині й Донеччині, чи підтримує
він Олександра Мороза з його про-
ектом про статус російської мови
як офіційної? Станіслав Микола-

йович, який ще не склав депутат-
ських повноважень, дипломатично
відповів, що варто припинити ро-
зигрувати мовну карту на кожних
українських виборах...

А потім розпочався великий лі-
тературно-мистецький вечір. Кожен
вихід артистів на сцену вітався оп-
лесками, а проводжався оваціями.
Адже й академічний фольклорно-
етнографічний ансамбль “Калина”,
і гурт “Козацькі забави”, і заслужені
артисти України Тетяна Піскарьова,
Олег Маршинківський, Самая-Т, ан-
самбль “Благовість”, квартет тенорів
“Солов’ї України” не просто висту-
пали, — вони святкували неповтор-
ність і чарівність співаного україн-
ського слова. Про це подбав режисер
дійства, народний артист України
Валентин Козаченко.

А народна артистка Ада Рогов-
цева, блискуче прочитавши вінок
української поезії, означила й ці-
каву, варту окремого обговорення
проблему: колись на українському
телебаченні була “година поезії”,
згодом — “п’ять хвилин поезії”,
нині — ні секунди...

І все ж день рідної мови, хай
навіть і Міжнародний, ніколи не
замінить свята, яке завжди з то-
бою, — глибокого, дзвінкого, но-
ровливого, лагідного, бурхливого
моря рідної мови. Не висохне во-
но, не зміліє, якщо кожен украї-
нець серцем відчує: це мова, дана
йому Богом. Крєвна і рідна.

• **Л. ВАСИЛЬКО**

НАРОД НЕРВУЄ

ПИТАННЯ ДО
ОЛЕКСАНДРА МОРОЗА

Ми були глибоко обурені Ва-
шим законопроектом про надання
російській мові офіційного статусу.

На одній із зустрічей у Маріуполі
Ви захищали державний статус ук-
раїнської мови, запевняючи, що ро-
сійській мові ніщо не загрожує. Що
ж сталося? Навіть антиукраїнський
режим Л. Кучми не наважився впро-
вадити другу державну мову.

Частина населення України
розмовляє російською, бо дають-
ся ознаки наслідки багатолітнього
зросійщення нашого народу. Але
чому до цього часу ВНЗ, технікуми
та училища вчать наших дітей мо-
вою сусідньої держави?

А кого виховують FM-радіо-
станції та телеканали Росії, яких
безліч у нашому ефірі?

Хіба зараз російська мова на
регіональному рівні, як усно, так і
письмово, не використовується в
повному обсязі?

Чи Ви впевнені, що завтра щи-
рі українці не почнуть писати заяв
про звільнення своїх дітей від ви-
вчення української мови? Невже
нас нічому не навчив досвід Біло-
русі, де (в Мінську) закрилася ос-
тання білоруська школа?

Ми, просвітяни, закликаємо
Вас відкликати Ваш проект “Зако-
ну про мови”.

• **М. К. ВОРОЖБИТ,**
м. Маріуполь

СЛІДАМИ НАШИХ
ВИСТУПІВ

звучить переважно російська мова.
Українців ображають, зневажають,
— а вони мають мовчати? У Росії
проживає, мабуть, стільки україн-
ців, скільки росіян в Україні, проте
немає в РФ жодної української
школи, жодного театру, жодної га-
зети чи журналу.

ОДНА ДЕРЖАВНА

*Нарешті, з’явилася можливість покласти край приниженню
національної гідності українців, нищенню їхньої мови й культу-
ри. Абсолютно поділяємо турботу визначного політичного й гро-
мадського діяча, видатного вченого проф. **Анатолія Григоровича**
Погрібного про становище української мови, про її майбутнє, а,
значить, українців як нації (стаття “Законодавча ініціатива чи
палиця в державне колесо?”, “Слово Просвіти” ч. 4, 27 січня
2005 р.). Досить зневажати нас усілякими жириновськими та ін-
шими ворогами українства.*

Яскравим прикладом того, як
люди вмють відстоювати свою мо-
ву, є країни Балті. Вони русифіка-
торів поставили перед фактом: на
нашій землі шануйте наші закони,
нашу мову. Зокрема в Естонії жила
лише половина корінних мешкан-
ців, і вони поставили вимогу: знати
естонську мову всім без винятку.
Не подобається — щасливої доро-
ги, повертайтеся додому. Намага-
лися протестувати “русскаязич-
ние”, — та затихли.

У парламентах світу такого не-

ську мову (ст. “Помаранчевий апо-
феоз перемоги” В. Карпенко, “Сло-
во Просвіти” ч. 4, 27.01.05 р.). Їх
треба зобов’язати знати українську
мову, бо російську і так знають.

Комуністи і російськомовні гро-
мадяни галасують про порушення
їхніх прав, “утиски” і т. ін. Мають ро-
сійські школи, дитячі садочки, по-
ловина викладачів читають лекції
російською мовою, прилавки крам-
ниць завалено російськими книж-
ками, газетами, журналами, на ка-
налах українського телебачення

Московської) церкви. Якби його
домагання здійснилися, то було б
так, як сказав чиновник із Криму.
“...на їхню долбану мову будемо
плєвати й офіційно”. Вражає
світлина в “Слові Просвіти”, на якій
знято напис “Русским — города,
холам — села”. От яке справжнє
ставлення до українців!

На нашу думку, потрібно, щоб
Верховна Рада, уряд України і
Президент забезпечили такі вимо-
ги багатьох українців: відмінити і-
снуючий паспорт — має бути вказан-
на національність, записи вести
державною мовою (може дублю-
ватися латинським шрифтом); в
армії, міліції, юстиції, освіті, тор-
гівлі, телебаченні, ВР — державна
мова; внести зміни до Конституції
України (ст. 10) у такому формулю-
ванні: **“Кожен службовець має**
вільно володіти українською
мовою і послуговуватися нею
на службі”.

Велику справу у відстоюванні
законних позицій української мови
проводить проф. А. Погрібний.
Давно пора вшанувати його діяль-
ність Шевченківською премією, що
дасть вагому підтримку в його бла-
городній діяльності. Цього домага-
ється вже третій рік наша районна
“Просвіта”, а для цього треба змі-
нити склад кучмівського Комітету з
премії ім. Т. Шевченка. Ми віримо
В. Юценку та Ю.Тимошенку і спо-
діваємося на суттєві зміни не тіль-
ки в суспільно-політичному житті, а
й у мові та культурі.

• **Дмитро ФЕДИК та**
Ядвіга ФЕДИК,
члени “Просвіти” і УНП

— **Звідки у Вас зацікавленість фольклором? Ви — режисер фолькових фестивалів і концертів, колекціонуєте народні сорочки, наївний живопис...**

— Якщо брати будь-який вид мистецтва — поезію, прозу, образотворче мистецтво, пластику, особливо музичне мистецтво, яке сьогодні дуже актуальне, — то все ж таки основою для них є автентика. Після перемоги Помаранчевої революції ми повинні думати не про те, хто куди нас запросить, а про десант, навіть агресивну культурну експансію в Європу, в світ, тому що нам справді є що показати. Над цим ми працювали ще в 1989 році, починаючи з першого фестивалю “Червона Рута”. Концепцію перших п’яти “Червоних Рут” ми будували на тому, що запрошували кращих фольклористів і композиторів, які на основі автентики створювали сучасну і водночас самобутню музику, бо кожна нація має свої, ментально вироблені ритми. Власне, це поєднання й дало, можливо, перший розвій української музичної культури в кінці XX — на початку XXI століття. На жаль, фестиваль “Червона Рута”, як мені здається, був свідомо витіснений з ринку, щоб цих експериментів далі не продовжувати. Коли я робив дні України у Франції, крім кіно, академічної музики, навіть рок-музики (я туди возив гурт “Мертвий півень”), було представлено тріо “Золоті ключі”. І французи намагалися це тріо кожної вільної хвилини водити в дитячі садочки та школи, щоб своїми дітям прищепити любов до фольку. Бо у Франції тривалий час паралельно розвивалася світська й народна культури. Світська культура була надзвичайно сильною, а на весь фольк говорилося “фе”. Але світська культура не дає основи для розвитку всього мистецтва. Свій фольк вони загубили, і нині відновлюють його по крупинках. Вважаю, що в XXI столітті фольклор стане елітним мистецтвом. Наша автентика — то велике багатство, якщо ми тільки його збережемо. У нас в Інституті фольклористики ім. М. Рильського зберігається величезний фонд записів українського фольклору. Він знаходиться на аудіоплівках, які сипляться, на них зафіксовані народні скарби, які колись збирали Леся Українка, Олена Пчілка, відомі кобзарі. Я вже не кажу про регіональні зібрання. Бо, наприклад, я знаю, які зібрання є в Харкові... Коли я чув ці зразки фольклору... Це дивовижні речі! Таке багатство треба перенести на електронні носії, щоб воно навечно залишилося для нащадків. Моє мистецьке кредо: “Погляд у майбутнє — через глибоке осмислення часу минулого і сьогодення”. Ось чому фольклор мені допомагає в будь-якій роботі.

— **Багато людей були приємно здивовані проведенням церемонії інавгурації...**

— З латини слово “інавгурація” означає посвята жерця у вищий сан, де він відрікається від власного життя і присвячує своє життя громаді. Президент — це не просто красива посада. Це — самопожертва. Тому не хотілося робити шоу, яке не притаманне сутності українця. Бо в цьому дійстві людина проходить певний обряд очищення, внутрішньої концентрації, переосмислення цінностей, психологічний перехід. За філософом Гельвецієм, лідер, з одного боку, має бути з масою, тобто з народом, з іншого боку, — він повинен відірватися від

землі й піднятися в небо, щоб повести за собою народ.

Для мене святая святих — ставлення до народного мистецтва. Зробивши на інавгурацію саме такий концерт, я не хотів у жодному разі перекреслювати народне. В основі академічного концерту, який відбувся, лежав народний мелос. Згадайте, скільки народних пісень співалося, тільки в академічній манері. Просто була інша подача, якої вимагає саме цей обряд, щоб він був доступний не тільки нам, а щоб ми могли показати себе світові, — адже прибуло багато іноземних делегацій, концерт транслювався в різних країнах. Під час підготовки інавгураційної церемонії керувалися не лише власними режисерськими амбіціями — вивчили багато європейського матеріалу: як церемонія проводиться в них; пригадали і власну історію — як це було в княжі часи, в козацьку добу. Крім того, не могли не враховувати особистості Віктора Андрійовича Ющенка, — він не терпить неорганічності, це глибоко культурна інтелігентна людина, і навколо нього не можна створити середовище вимушене чи штучне. Тобто, враховувалося багато чинників. Для підготовки було дуже мало часу. Я сам сьогодні дивуюся, як це вдалося зробити всього за 15 днів. Мені здається правильним, що ставку було зроблено на молодих, це теж, мабуть, метафорично, бо молодь має менше штампів, мен-

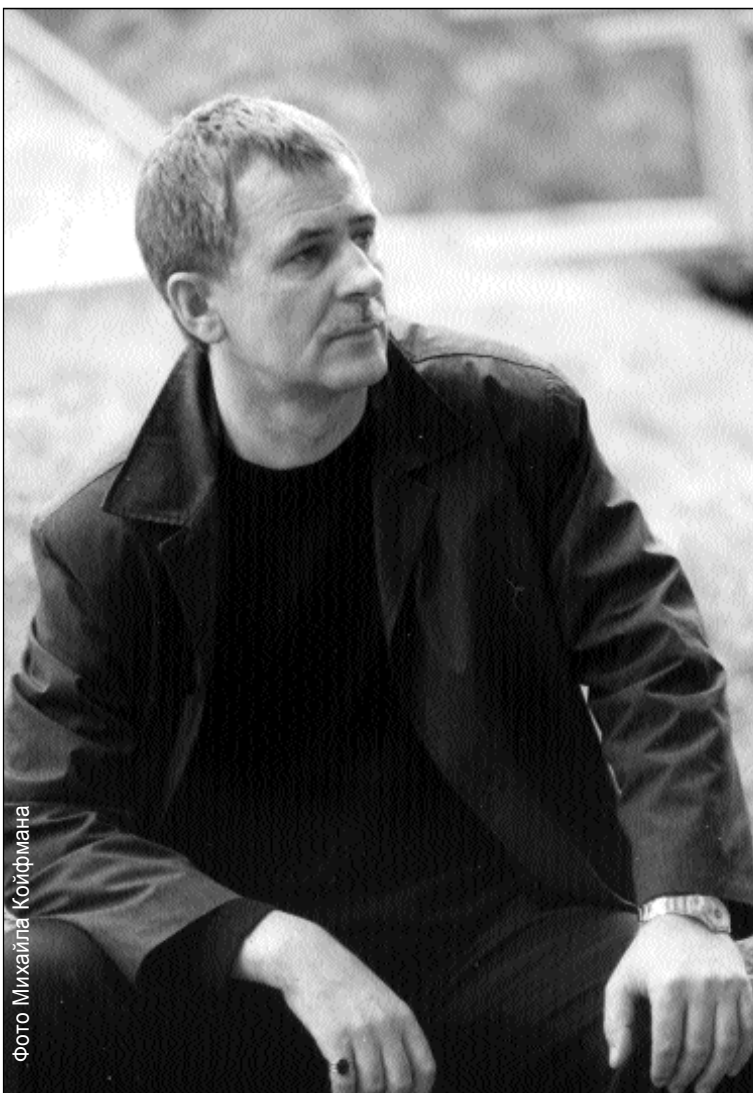

фото Михайла Койфмана

ВАСИЛЬ ВОВКУН: «УСЕ ЛИХО — ВІД БЕЗКУЛЬТУР'Я»

Дивовижно, як Василю Вовкуну вдається творити в найрізноманітніших мистецьких напрямках, — адже він відомий не тільки як режисер з надзвичайно оригінальним мисленням і широким жанровим діапазоном (варто згадати, що він здійснив понад 200 постановок — державних свят, фестивалів, конкурсів, днів української культури за кордоном, альтернативних концертів, оригінальних видовищ, вечорів-присвят, постмодернових дійств), а і як письменник (автор п’єс, двох книжок прози), актор (працював у Чернівецькому музично-драматичному театрі та Київському театрі-студії “Будьмо!”), колекціонер (збирає українські вишиті сорочки та народне малярство). У його сміливих експериментальних постановках на рівних зустрічаються сучасні світові мистецькі тенденції та українське національне культурне багатство. Звідси і перше запитання до пана Василя — про роль фольклору в його творчості.

ше традиційності. Вовкун як режисер любить відкривати невідомих.

Протягом виборчої кампанії з Віктором Андрійовичем я проїхав усю Україну, працював у його штабі, був там координатором мистецьких програм, потім став і режисером інавгурації. Після неї хотілося б, щоб Вовкун не сприймався тільки як її режисер, тому що це — перехідна віха, яка виникла органічно. У той же час я щасливий, що мені творча доля подарувала, незважаючи на складність виборів, постановку опери Дж. Верді “Бал-маскарад”, яка відбулася по-новому, була сприйнята глядачами і критиками. Тож я не хотів би часто бути, так би мовити, “придворним”, “обслуговуючим” режисером, бо будь-який справжній митець завжди в опозиції до політики.

Велика біда, що гасло “мистецтво належить народу” залишається актуальним. Гадаю, воно небезпечне. Починаючи від політики й закінчуючи пересічним громадянином, — усі вважають, що розуміються на культурі. А це професія, велика наука. Не так просто розібратися в цих процесах, які були і які будуть.

— **А Вам раніше часто дово-**

дилося бути в опозиції?

— Починаючи з 1979 року. Проблеми в мене почалися ще в театральному інституті, коли ми з дружиною під час весілля поклали квіти до пам’ятника Тарасу Шевченку. Проведення 1989 року в Чернівцях “Червоної Руті” було актом, подібним своїм творчим вибухом до Помаранчевої революції. А от протягом років незалежності у мене було таке враження, ніби за тобою слідує якась субстанція, і якщо вона розуміє, що ти всі сили віддаєш своєму, національному, — тебе відштовхують на задній план. Мене знімали з урядового концерту і за три дні до його початку. “Вовкун талановитий, але він не піддається впливу і керуванню”, — казали в урядових кабінетах. Та мені пізно йти на компроміс, я вже залишусь таким, який є. У 2000 році зняли з прем’єрства Ющенка, і почався жорсткий пресинг — слова “Ющенко” або “Гон’гадзе” не можна було вимовити, в пресі — вакуум. І тоді народилася ідея і назва проекту — “Незалежне мовчання”. Нехай нам не давали слова, та навіть у мовчанні виразні наші думки та погляди. Цей проект складався з трьох частин — презентації моєї книжки прози “Фрес-

ки”, виставки приватної колекції народного мистецтва (українські сорочки, наївний живопис), і представлення фольк-опери Володимира Павліковського “Ті, що походять від сонця” (створеної за моїм лібретто). Це велике тричастинне дійство пройшло в Українському домі в 2000 році. Мене 6 разів висували на звання, але я точно знав, що його не буде, і аж тільки після опери-ораторії “Цар Едіп”, я отримав його, але не через Міністерство культури, а через Міністерство у справах сім’ї та молоді.

— **Розкажіть, будь ласка, про Вашу останню постановку у Львові — оперу “Бал-маскарад” Дж. Верді.**

— Цей твір вважається дуже престижним для будь-якого оперного театру, він потребує великого симфонічного оркестру й хору. Львівський оперний театр володіє величезним потенціалом, особливо виконавським. Постановку обговорювали роки з два. Насамперед, треба було знайти спонсора (ним стала Львівська залізниця). Хоча я працював паралельно над оперою та інавгурацією, вони не стали одне одному на заваді, а навпаки, почали взаємодоповнюватись. Головний герой опери —

граф, улюбленець народу, його називають надією нації, його девіз — “Влада — для народу, народ — для влади”. Кращого гасла під час передвиборної кампанії і не придумаєш — прямо-таки гармонія народу і влади. Та за сюжетом змовники готують на графа замах, і внаслідок різних перипетій (у тому числі й любовних) його вбиває на балі-маскараді найкращий друг.

У чому була суть цієї вистави для мене? Це філософія добра і зла, переплетення особистого й соціального. Як би ми не хотіли виокремити із соціального особисте — у нас, слов’ян, на мою думку, це не вийде. Бо нам все болить, і воно весь час буде у нас переплітатися. Очевидно, є щасливці, що можуть відмежуватися від цього. Добро часто буває наївним, воно не виробляє таких хитромудрих планів, як зло. А яким буває зло, ми побачили на прикладі передвиборчої кампанії. Ця тема присутня й у виставі, але не прямолінійно, а на підсвідомому, знаковому рівні. В опері не так часто намагаються досягти перегуку із сьогоднішнім днем, актуальними подіями, бо це академічна стара форма мистецтва, навіть можна сказати, одна з найфальшивіших. То я домігся того, щоб вона була органічною і відповідала сьогоднішньому дню. Мабуть, у цьому і є її актуальність.

— **Ви працювали в багатьох жанрах як режисер...**

— Так, це моє щастя. Автентика, академічна і сучасна музика, опера, постмодернові дійства, цикли вечорів, присвячених “розстріляному відродженню”. Це були дуже важливі для мене вечори, бо в них присутнє поєднання слова, пластики, музики, сценографії, співу. Сюди ж я зараховую вечори, присвячені Сковороді, Тичині, — це найяскравіші сторінки. Бо попри камерну форму, в них була можлива театралізація і разом з тим — атмосфера й мова підтексту. Такі речі дуже люблю і з задоволенням до них вертаюся.

— **Що для Вас є цікавим у творчості — експеримент, синтез жанрів, винайдення нового?**

— Експеримент без синтезу не буває, йому тоді не вистачає інструментарію. А в синтезі існує небезпека, бо легко збитися на буквальність. Але в цій небезпеці є й цікаві речі. В Європі і в світі нині виразне прагнення до синтезу.

— **Сьогодні Ви — відомий режисер, раніше працювали актором, писали прозу. Чи не хотілося б Вам спробувати себе ще в якомусь мистецькому жанрі?**

— Цей рік у мене проходитьиме під знаком опери. Після “Балу-маскараду” планую поставити “Богдана Хмельницького” Данькевича в Донецькому оперному театрі, камерну оперу “Поворот гвинта” Б. Бріттена на сцені Музичної академії, вже ведуться переговори зі Львівською консерваторією на постановку “Карміна Бурано” К. Орфа в експериментальному ключі. Чого б хотілося? Нині в мене є потреба в опері. Можливо, це буде мюзикл, — скільки разів цей жанр був заявлений в Україні, але до справжнього мюзиклу він так і не наблизився. Якщо народжується ідея або проект, важливо, щоб вони були органічними. Якщо виникає епатаж — це вже нарочитість, певна небезпека. Зараз я готую “Експо—2005” в Японії, було б цікаво щось зробити в Кореї (поки що ведуться переговори). А взагалі хочеться творити саме тут, в Україні.

Закінчення на с. 13

Закінчення. Початок на с. 12

— **Що для Вас є цікавим саме в режисерському фахові?**

— Що б я не робив: чи з кимось спілкуюся, чи їду в транспорті, — це все одно думки й розмови про мистецтво. Ти витворюєш своє життя в якомусь паралельному світі. Як з'явилося авто, є мрія проїхати всією Україною — просто за довідником, щоб можна було зупинитися в полі, біля річки. Виникає потреба відчутти цю гармонію з природою, розширити свій діапазон спілкування, і не тільки з митцями. Коли я любив ходити на ринок за покупками і спілкуватися там із простими бабусями, бо в цьому теж є великий сенс — як довженківський кадр — вихопити істину. Але цього, на жаль, чимраз менше.

— **Ви — засновник і художній керівник мистецького агентства “Арт Велес”, яке відоме своїми цікавими мистецькими постапками...**

— Усе почалося в 1994 році, коли я зрозумів, що до міністерських заходів мене так просто не допустять. Залишався єдиний вихід — створити щось своє. Всі прокукували нежиттєздатність нового проекту. Почав збирати людей із різних регіонів, з якими познайомився ще на “Червоній руті”. Спочатку виробили програму, концепцію. Чотири кити, на яких будувався “Арт Велес” — професійність, національна визначеність, індивідуальність, сучасність. В “Арт Велесі” немає поділу на ієрархії, не-

має якихось зборів — є планування роботи і її підсумок. Кожна людина знає три-чотири напрямки: що таке звук, світло, організаційна робота, режисура. Мене втішає, що на сьогодні кожен в “Арт Велесі”, — самостійна особистість. “Арт Велес” займався багатьма українськими проектами, — спочатку ми всі працювали на “Червоній руті”, потім разом робили “Царя Едіпа”, створили фестиваль “Рок-екзистенція”, реалізували проект “Берви” (випуск компакт-дисків із фольклором). По суті, ніхто не займався трагедією Крут, тому виникла ідея “Концерту для ангелів”. Пройшли всю виборчу кампанію — це були не тільки концерти на “сцені свободи”, а й проекти “Пісні свободи”, “Малі міста майбутньої України”, “Політичний вертеп”. “Арт Велес” повністю відповідав за технічне забезпечення зустрічей нашого Президента з виборцями протягом усієї виборчої кампанії, які часто проходили в екстремальних умовах. Але ми витримали, бо це була робота за велінням душі.

— **Чи можна говорити після Помаранчевої революції, що стала певна культурна революція?**

— Ні. Як є підстави для культурної революції? Візьмімо 20—30-ті роки ХХ століття: справжній вибух енергії українства — іде українізація, бурхливий розвиток усіх видів мистецтв. Створювався такий ґрунт для майбутніх поколінь, що якби всі тогочасні митці вижили, ми були б на зовсім іншому, вищому рівні культури. У

1989—91 роках ми знову бачили концентрацію української енергії в “Червоній руті” і не тільки, — виникає багато цікавих регіональних фестивалів. Потім, хитро скориставшись із незалежності України, влада підмінює цю культуру російською культурою кабачного штибу, яка нав’язується й нашим виконавцям. Моє кредо було, що концерти не можуть обслуговувати виборчу програму. І митця не можна опускати до рівня політагітки. Тому на майданах виступали не просто високі професіонали, а виконавці з власною громадянською позицією — такі, як “ВВ”, “Океан Ельзи”, “Мандри”, “ТНМК”, “Тартак”, “Гайдамаки” та інші. Але з’явилося дуже багато й кон’юктур. І це не можна вважати культурною революцією. Мене як професіонала сьогодні ображає те, що торгувалися за всі міністерські портфелі, крім портфеля міністра культури. А хіба хтось запропонував план розвитку національної культури? Культурна революція — це переосмислення всіх надбань і прорахунків і вироблення нової

стратегії розвитку культури в сучасних умовах. Ще за прем’єрства Ющенка виник проект закону про захист українського інформаційного простору. Але тій системі він був не потрібен. Я і зараз наполягатиму, що потрібен цей закон, який має бути прийнятий в парі з концепцією розвитку української культури. Мають знайтися позабюджетні кошти для фінансування культури. Наприклад, у Німеччині на реставрацію пам’яток культури певний відсоток віддають готелі, в Угорщині 1 % на розвиток культури віддають за власною волею громадяни, — і культурна сфера отримує мільйони. У Франції роблять спеціальний збір на кіно, і так

можна навести багато прикладів. Потрібна повна реорганізація наших спілок. Це анахронічне явище в сучасних умовах. Потрібна концептуальна програма розвитку культури на селі, тому що село завжди було донором міста. Я поки що цього ні від кого не чув.

— **Чи настануть усе-таки позитивні зміни в культурі, бо маємо потужний потенціал?**

— У мене є велика надія на інтелігентність і особистісний характер Президента, якому культура не байдужа. Тому що якихось інших посилив я поки що не відчуваю. Адже зміни в культурі мають бути революційними. Бо зараз ще не вироблені концептуальні засади її розвитку. Адже від безкультур’я колишньої влади пішло все лихо, — тоді страждає і політика, і мораль. Всякий гріх — від безкультур’я. То насамперед треба, щоб ця влада стала культурною, а щоб це сталося, вона повинна усвідомити себе як політикум у культурній ментальності середовища, в якому вона знаходиться. Я робив дні культури України в Німеччині, Китаї, Словаччині, Польщі, Чехії, Молдові, Білорусі, і всюди чув захоплені відгуки. А в нас весь час чуже тягнуть до себе, а своє залишають на узбіччі. Потрібно, щоб українська культура ввійшла в контекст європейської, — це важливий момент інтеграції в Європу. А нам є що показати.

● Спілкувалася Катерина ТАРЧЕВСЬКА

ДИСКОГРАФІЯ

ДУХ НЕ ВМИРАЄ

Керманич етно-фестивалю Країна Мрій та ватажок легендарних “ВВ” Олег Скрипка підготував до випуску свій особливий, незвичний проект: акустичну збірку епічних пісень “Дух не вмирає, Дух не згаса...”.

До диска увійшли пісні у виконанні співців, лірників, кобзарів (серед яких — Тарас Компаніченко, Едуард Драч, Сергій Фоменко з “Мандрів”, Сергій Солоний, Святослав і Тарас Силенки), з якими відомий “вевешник” давав на “жовтогарячих” точках Києва акустичні концерти під час Помаранчевої революції. Майже всі пісні, — а в збірнику представлені зокрема, гайдамацькі пісні, революційний

забійник “Разом нас багато”, відомі речі “ВВ” записано в незвичному акустичному прочитанні. Днями платівка побачить світ.

РУСЛАНА: «ГАЛОПОМ ПО ЄВРОПАХ»

Після того, як Руслана презентувала в Києві новий відеодоробок “Dance With the Wolves”, вона поринула в подорож Європою у справді “дикому” стрибкові.

Свій тур співачка почала в пер-

шій третині лютого зі Словенії і Македонії, на день завітала до гостинної для неї Туреччини, а далі розносила наші запальні ритми гір у шведському Гьотеборзі, столиці Молдови Кишиневі, Берліні, Словаччині. Після того співачка чотири

дні поспіль подорожувала графствами Великої Британії, і на день завітала до континентальної Європи — до Бельгії. Останні два дні зими співачка даватиме виступи знову в Британії, але вже в рок-н-рольному Ліверпулі. Прихід весни вона зустріне в Бірмінгемі, після чого на два дні зупиниться в Тель-Авіві (Ізраїль). Потім знову повернеться на п’ять діб до Англії, при чому чотири з них проведе в Лондоні. Шевченківські дні 9—12 березня для Руслани будуть “берлінськими”, потім знову гайне на два дні в Лондон. Подібну увагу столиці Британії співачка надає не дарма: якщо їй вдасться підкорити своїми “дикими танцями з вовками” одне з найголовніших гнізд шоу-бізнесу в світі, то можна сміливо вважати, що Європа повністю “наша”. А тоді неквапно можна братися й за “огучування” Америки.

«ГАРЯЧА І ГІРКА» ТАЛІТА КУМ

Нарешті, один із найцікавіших поп-рок гуртів України видав свій другий альбом. Для багатьох він є одним із найочікуваніших дисків цього року. Альбом вийшов мелодійним та романтичним, із цікавими текстами. Особливу увагу привертає надзвичайна якість як, власне, музичного матеріалу, так і

звуку. “Ми дуже задоволені результатом, — бо все звучить саме так, як нам хотілося”, — коментують музиканти. Усі композиції дуже цікаві самі по собі: ритмічні й веселі “День народження” та “Що знаєш ти про дівчат”, сумна “Життя у мінорі” та чаруюча “Сльози”. Також тут є відома “Літай”, яку музиканти значно переробили. Ну, а найбільшою несподіванкою стала неймовірно стильна та енергетична “Гаряча і гірка”, що була обрана першим синглом з альбому (на неї також відзнято відеокліп, який можна подивитися прямо на диску, якщо прокрутити). Справжній хіт із незабутньою гіпнотичною атмосферою! Чого тільки вартє вишукане а-ля джазове соло всередині пісні! А назва альбому й заголовної пісні не випадкова — адже йдеться про

“гарячу і гірку” каву — улюблений напій солістки гурту Юлії Міщенко.

МИ Є!

Гурт “Вій” разом із музикантами-однодумцями підготував до видання збірку, яка покликана стати альтернативною до багатьох “помаранчевих” збірок, які почали було з’являтися, ніби гриби після дощу.

Остаточна назва платівки — “Ми є”. До неї увійдуть пісні виконавців, яким не випало часто виходити на головну сцену Помаранчевої революції на Майдані Незалежності в Києві, і які, здебільшого, виступали на альтернативних концертних майданчиках, наприклад, у наметовому містечку. Учасники збірки представляють т. зв. “неформатну” сцену, хоча є доволі відомими далеко не у вузьких колах. Серед них — “Вій”, “Кому Вниз”, “Рутенія”, “Перкалаба”, “Оркестр Янки Козир”, “Арахнофобія”, Едуард Драч та інші. Усі учасники збірки добровільно відмовилися від винагород, тому диск буде мати доступну ціну.

● Підготувала Катерина ТАРЧЕВСЬКА (за даними сайтів www.fdr.com.ua і www.observer.sd.org.ua)

ГАРЯЧА ТЕМА

“Український кінематограф живий”, — сповненою незламного оптимізму фразою Голова “Просвіти” Павло Мовчан розпочав в інформаційній УНІАН конференцію, присвячену проблемам кінематографа. Звичайно, без кіно навряд чи хтось зможе уявити своє життя. А без українського кіно? Можна тільки знизати плечима в пошуках правильної відповіді. Криза жанру, котра досі відбувається в Україні, спричинена далеко не тим, що тут відсутні таланти. Ні, саме тому, що їх більше, ніж вимагає запит, держава не здатна профінансувати

КІНО БУДЕ?

зйомки вітчизняного продукту, не кажучи вже про гідне забезпечення акторів, режисерів, сценаристів — якщо є ще такі. Натомість ми маємо російське “теле-мило”, а проблема кінопрокату взагалі ставиться дуже гостро.

Славетна кіностудія ім. Довженка, котра в свої найкращі часи знімала 135 (це не жарт!) ігрових фільмів, численні короткометражні стрічки, наразі — смішно й грішно сказати — видає всього півтори кінострічки на рік. А хто їх бачить? А імена Довженка і Параджанова, як-

що поцікавитися у сучасної молоді на вулиці, чомусь асоціюються у неї з футболом. Чому? Бо ми звикли дивитися американське “тупе та ще тупіше” кіно, сміятися над французькими комедіями та плакати над італійськими мелодрамами. Звичайно, дивитися це ніхто не забороняє, адже сучасна цивілізована людина повинна бути обізнаною та ерудованою, але коли вона рідне кіно ставить на останнє місце — це масний мінус.

Учасники прес-конференції — відомі кінодіячі Леонід Мужук, режисер Михайло Ілленко, кінокритик Лариса Брюховецька, голова парламентського комітету Лесь Танюк

заявили, що до їхніх планів входить: по-перше, створення “Державного комітету в справах кіно” як окремого органу; по-друге, внесення правок до закону про меценатство і спонсорство, зокрема уникнення подвійного (!) оподаткування; по-третє, оформлення пільг для кіносистеми. За 2005 рік планується здобути принаймні 30 мільйонів гривень на розвиток цього потрібного жанру мистецтва. А вже цілком загірною мрією залишається потроєння суми й уже до 2007 року здобуття коштів (150 мільйонів грн.) із річного бюджету. Звичайно, це далеко не повний список того, що треба зробити, аби український кі-

нематограф (погодьтєся, звучить гордо!) як мінімум — воскрес, а як максимум — процвітав!

23 лютого у Верховній Раді відбудуться парламентські слухання, які назовуть всі кінематографічні проблеми, діагностують здатність влади їх вирішити.

Павло Мовчан додав: “Сьогодні хтось уже поклавився поховати наш кінематограф і сказати, що в ньому навіть не відчувається пульсу. Необхідні просто рішучі, кардинальні заходи для того, аби цю галузь підняти”. Адже потенціалу для цього не бракує.

● Тетяна ТРЕТЯК